

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**BEDENSEL ENGELLİ PROFESYONEL AMPUTE
FUTBOLCULARDA CESARET VE MÜKEMMEL
PERFORMANS ALGILARININ İNCELENMESİ**

Yüksek Lisans Tezi

Mehmet Burak BALKIR

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı

İzmir
2024

T.C.
EGE ÜNİVERSİTESİ
Sağlık Bilimleri Enstitüsü

**BEDENSEL ENGELLİ PROFESYONEL AMPUTE
FUTBOLCULARDA CESARET VE MÜKEMMEL
PERFORMAS ALGILARININ İNCELENMESİ**

Mehmet Burak BALKIR

Danışman
Doç. Dr. Melih BALYAN

Beden Eğitimi ve Spor Anabilim Dalı
Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Tezli Yüksek Lisans
Programı

İzmir
2024

Tez Değerlendirme Kurulu Üyeleri

(Adı Soyadı) (imza)

(İmza)

Başkan (danışman): Doç.Dr. Melih BALYAN

Üye : Doç Dr. İBRAHİM DALBUDAK

Üye : Doç. Dr. AYŞE MELİHA CANPOLAT

Yüksek Lisans Tezinin kabul edildiği tarih: 29.08.2024

ÖNSÖZ

Futbol uzun zamandır dünyanın en popüler spordu olarak hayatımızdaki yerini sürdürmektedir. Yeni bir çok farklı branşlar ortaya çıksa da futbolun kendi içerisindeki özellikleri nedeniyle futbol hayatımızın ayrılmaz bir parçası olmaktadır. Büyüyen ekonomisinin de etkisi ile birlikte dünyada futbolu yönetenen FIFA futbolun farklı şekillerini sürekli hayatımıza sokmaktadır. Plaj futbolu, kadın futbolu, salon futbolu, ampute futbol vb. farklı yapılar oluşturarak futbolun içerisinde bulunan havuzu sürekli büyütme çalışmaktadır. Bu noktada ise oluşturulan yeni organizasyonlarda beraberinde yeni araştırma alanları ve konularını beraberinde getirmektedir. Futbol oyunu hem basit hemde zor bir oyun olarak yorumlanabilir. Kuralları tüm dünyada kolayca uygulanırken, antrenman çeşitliliği ise kendi içerisinde farklılıklar göstermektedir. Bir çok farklı hareketin yapıldığı bu sporda ise özgüven, cesaret, yaratıcılık, liderlik, girişimcilik gibi bir çok faktör bireyin performansında etkili olmaktadır. Herkese ulaşma felsefesinde kurulan yeni yapılarda ise bu özelliklerin her birinin ayrı ayrı incelenmesi ise bu branşların gelişimi açısından önemli olacaktır. Buradan yola çıkarak konusunu oluşturduğum tez çalışmamızın ampute futbolcularına ve bu branşı yapma eğiliminde olan adaylara katkıda bulunacağını düşünmekteyim. Çalışmamın yapılacak çalışmalara ve yeni araştırmacılara ışık tutacağına inanıyorum.

İzmir, 2024

Burak BALKIR

Özet

Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Cesaret ve Mükemmel Performans Algılarının İncelenmesi

Amaç: Bu araştırmada amaç, bedensel engelli ampute futbolcularının cesaret ve mükemmel performans algılarının incelenmesidir. Ampute futbolu oynayan futbolcularının cesaret ve mükemmel performans algıları yapılarının birbirleri ile olan etkileşiminin incelenmesidir.

Gereç ve Yöntem: Araştırmanın evrenini Ampute futbolcuları oluşturmaktadır. Örneklemini Türkye Ampute Futbol Liginde oyanan 256 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada veri toplama amacıyla “Adleryan Cesaret Ölçeği” ve “Sporda Mükemmel Performan ölçekleri kullanılmıştır. Ölçüm araçları ile ilgili gerekli izinler ölçek sahiplerinden elektronik posta aracılığıyla edinilmiştir.

Bulgular:

Katılımcıların cesaret ölçeği ve mükemmel performans ölçeklerinden aldıkları puanların ortalamasının orta seviyede olduğu belirlenmiştir. Cesaret ölçeğinden alınan puanlar yaş, deneyim ve milli olma durumundan etkilenmektedir. Yaş ilerledikçe ve sporda geçirilen zaman arttikça bireyler kendilerini daha cesur hisstmektedir. Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği ve Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanlar arasında namlı bir farklılık belirlenememiştir.

Sonuç:

Ampute futbolu oynayan bireylerin bu sporda geçirdikleri zaman ile birlikte cesaret duygularının olumlu olarak geliştiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler; Ampute futbolu, cesaret, performans

Abstract

Examination of Perceptions of Courage and Excellent Performance in Physically Disabled Professional Amputee Football Players

The Purpose: The aim of this research is to examine the courage and excellent performance perceptions of physically disabled amputee football players. It is an examination of the interaction between the courage and excellent performance perception structures of amputee football players.

Materials and Methods: The population of the research consists of Amputee football players. The sample consists of 256 athletes playing in the Turkish Amputee Football League. In the research, "Adlerian Courage Scale" and "Excellent Performance in Sports scales" were used to collect data. Necessary permissions for the measurement tools were obtained from the scale owners via e-mail.

Evidences: It was determined that the average scores of the participants on the courage scale and excellent performance scales were at a medium level. The scores obtained from the courage scale are affected by age, experience and nationality. As people get older and the time spent in sports increases, individuals feel more courageous. No significant difference could be determined between the total scores of individuals on the Adlerian Courage Scale and the Excellent Performance in Sports scale.

Result: It has been concluded that the feelings of courage of individuals playing amputee football develop positively with the time they spend in this sport.

Keywords: Performance, courage, amputee football

İçindekiler

Özet.....	III
Abstract.....	IV
İçindekiler	V
Tablolar Dizini.....	VII-VIII
Kısaltma Listesi	IX
1. Giriş	1
1.1. Problemin Tanımı	1
1.2. Araştırmanın Amacı	3
1.3. Araştırmanın Hipotezleri	4
1.4. Araştırmanın Varsayımları.....	5
2. Genel Bilgiler	6
2.1. Ampute Futbolu	6
2.1.1 Ampute Futbolunun Tarihsel Gelişimi	7
2.2.Cesaret.....	7
2.3. Mükemmel Performans	9
2.3.1. Mükemmelliyeçilik.....	9
2.3.2. Sporda Mükemmelliyeçilik	11
2.3.3.Sporda Mükemmel Performans.....	11
3. Gereç ve Yöntem	12
3.1. Araştırmanın Modeli	12
3.2. Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	12
3.3. Veri Toplama Yöntemi ve Süreci.....	15
3.4. Veri Toplanmasında Kullanılan Araçlar	15
3.4.1. Kişisel Bilgi Formu.....	15
3.4.2. Adleryan Cesaret ölçeği.....	15
3.4.3. Mükemmel Performans Ölçeği	17
3.5. Araştırmanın Sınırlılıkları	18
3.5. Verilerin Analizi ve Değerlendirme Teknikleri.....	18
4. Bulgular.....	19
5. Tartışma ve Sonuç.....	28
Öneriler	35
Kaynaklar	36

Ekler	43
Teşekkür	49
Özgeçmiş	50

Tablolar Dizini

Tablo 1. Cesaret Kavramında ve Cesur Bir İnsanda Bulunması Gereken Özellikler .	8
Tablo 2. Ampute Futbolcular ile İlgili Betimsel İstatistikler	13
Tablo 3. ACÖ toplam puanlarına ilişkin özet istatistikler	16
Tablo 4. SMPÖ toplam puanlarına ilişkin özet istatistikler	17
Tablo 5. ACÖ ve SMPÖ toplam puanlarının bireylerin demografik özelliklerine göre analizi.....	19
Tablo 6. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Yaş Gruplarına Göre Cesaret Düzeyleri	21
Tablo 7. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Eğitim Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri	21
Tablo 8. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Gelir Düzeylerine Göre Cesaret Düzeyleri	21
Tablo 9. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Lisans Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri	22
Tablo 10. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Oynadıkları Mevkiye Göre Cesaret Düzeyleri	22
Tablo 11. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri	23
Tablo 12. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Engel Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri	23
Tablo 13. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Yaş Gruplarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	23
Tablo 14. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Eğitim Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	24
Tablo 15. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Gelir Düzeylerine Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	25
Tablo 16. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Lisans Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	25
Tablo 17. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Oynadıkları Mevkiye Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	25

Tablo 18. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	26
Tablo 19. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri	26
Tablo 20. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Engel Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri.....	26
Tablo 21. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Adleryan Cesaret Ölçeği ve Sporda Mükemmel Performans Ölçeği Toplam Puanları Arasındaki İlişki	27

Kısaltma Listesi

F	: F Değeri
P	: Anlamlılık Değeri
N	: Örnekleme Sayısı
Art. Ort.	: Aritmetik Ortalama
Ss	: Standart Sapma
T	: t Değeri
B	: Standardize Edilmemiş Beta Katsayısı
B	: Standardize Edilmiş Beta Katsayısı
R ²	: Belirtme Katsayısı
R	: Korelasyon Katsayısı

1. GİRİŞ

1.1.Problemin Tanımı

İnsanoğlu, tarihsel gelişiminde yaşamını devam ettirebilmek, daha kaliteli hale getirebilmek ve en önemlisi de bulunduğu yere uyum sağlama sürecinde sürekli bir mücadele halindedir. Bu süreçteki en önemli özelliği ise hareket etme becerisidir. Bu beceriler hayatın doğasında gelişir ve yaşamımızın parçası haline gelir. Bu özelliğimiz sayesinde birçok hareket biçimleri ve oyunlar hayatımıza girmektedir. Oyun, kültürlerin hepsinden eskidir. Hayatımızdaki birçok oluşum oyunların etkisi ile ortaya çıkmıştır. Her oyunun bir başı, sonu ve amacı bulunmaktadır (Barın, 1999: 3). Oyunun dünyamızda var olan en popüler olanı ise futboldur (Aşçı, 2009: 27). Dünyanın birçok yerinde farklı yaş grupları, farklı sahalar, farklı organizasyonlar ile birlikte milyonlarca kişi bu spor ile ilgilenmektedir. Çocuklar küçük yaşlarda gördükleri bu oyuna ilgi duymaktadır. Futbol dünyanın her yerinde küçük maliyetler ile oynanabildiği için, kurallarının basit olması, sürpriz sonuçlara açık olması, dikdörtgen bir alanda çok farklı hareket becerilerinin bir arada gösteriliyor olması gibi birçok nedenden dolayı futbol branşına olan ilgi sürekli artmaktadır (Balyan, 2012:143). Futbol insanlar için bir oyunun ötesinde üzüntü, sevinç, gurur, mutluluk, güçlü olma veya güçlü olanı yenme gibi bir çok duyguyu beraberinde getirmektedir. Bu sayede birey hem kimliklerini oluşturabilmekte hemde birbirleri ile etkileşim sağlayarak birbirlerinden etkilenmesine de katkı sağlamaktadır (Öntürk ve ark., 2019:2).

Futbol branşının oluşturduğu bu büyük sektörde farklı araştırma alanları ortaya çıkmıştır. Antrenman bilimi, yönetim bilimi, eğitim öğretim alanı, psiko-sosyal süreçler gibi farklı alanlarda yapılan bir çok çalışmalar bulunmaktadır. Eğitim öğretim süreci ve performans boyutlarında ise her yaş grubunun farklı ele alınması gerekmektedir. Futbolun bünyesinde oluşturulan yeni organizasyonların ise ayrı ayrı incelenmesi önemlidir. Plaj futbolu, korumalı futbol, salon futbolu, kadın futbolu, ampute futbolu ise son dönemlerde popülerliğini arttırmaktadır. Her organizasyon yapısının araştırılması ile birlikte mevcut durumların ortaya çıkarılması sağlanacak bu doğrultuda da bireylerin ve farklı organizasyonların gelişmesi sağlanabilecektir. Ampute futbolu dünyada gelişmekte ve popülerliğini arttırmaktadır (Sarıgöz ve ark., 2017:53). Ampute futbolunun farklı engel seviyelerine hitap eden birçok biçimi bulunmaktadır (Weiler ve ark., 2016). Ampute futbolu Türkiye’de ilk olarak 2004

yılında Bedensel Engelliler Federasyonu tarafından organize edilmiştir (Sarigöz ve ark., 2017:53). Ampute futbolunun dünyadaki gelişimi ile birlikte; birey ve toplum üzerindeki psikolojik, fiziksel ve sosyolojik etkileri yurt içerisinde ve yurt dışında bir çok çalışma ile açıklanmaya çalışılmıştır (Acet, 2019; Arguz ve ark., 2023; Bradley, 2016; Da Silva ve ark., 2006; Doğar ve Avcı, 2019; Erol ve Yüksel, 2022; Eser ve Nacar, 2022; Han, 2018; Kayıhan ve ark., 2011; Lowther ve ark. 2002; Maehana ve ark., 2017; Özkan ve ark., 2014; Özkaya, 2013, Panagiotopoulou ve ark., 2023; Sarigöz ve ark., 2017; Sarigöz, 2019; Ustasaraç Camcıoğlu, 2018; Uygunkara, 2019; Wiczorek ve ark., 2015; Yıldız ve ark., 2016).

Alan yazında yapılan çalışmalar incelendiğinde, ampute futbolcuları ile ilgili çalışmaların spor sağlık ve antrenman bilimi anabilim dalları ile ilgili olduğu yönetim bilimleri, eğitim ve psiko-sosyal alanlar anabilim dalı ile ilgili çalışmaların ise sınırlı olduğu söylenebilir.

Sportif etkinliklere katılım ile birlikte bireyde bilişsel alanın, duyuşsal alanın ve devinişsel alan da birçok olumlu gelişme yaşanmaktadır (Çamlıyer ve Çamlıyer, 1997; Orhun, 1991). Sportif etkinler özellikle duyuşsal alanda birçok kişilik özelliğine katkı sağlamaktadır. Özgüven, özyeterlik, girişimcilik, liderlik, tutum, güdülenme, iletişim becerileri, grup birlikteliği, sosyallik, yaratıcılık, cesaret, mükemmel performans algısı gibi birçok özellik sportif etkinliklere katılım ile değişmekte ve gelişmektedir.

Sportif etkinliklere katılım ile birlikte bireyin cesaretinin arttığı bu sayede bireyin özellikle karşı karşıya kaldığı sorunları çözebilme ile ilgili daha fazla deneyim yapma isteği duygusunun oluştuduğu söylenebilir. Sözlük anlamı ile cesaret, bireyin bir işe başlarken kendinde hissettiği çekinmezlik, girişkenlik, yüreklilik ve güven olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2017). Cesaret kavramı, stresle başa çıkmayı sağlayan ve uyumu sağlayan temel özelliklerden birisidir (Üzbe Atalay, 2019). Cesur bir insanın, bilişsel olarak yeni durumlara adapte olabilmeye, farklılıkları hissedebilmesi ve bunlara uyum sağlaması ve farklı bakış açıları üretebilme gibi özelliklere sahip olması beklenen bir durumdur (Adler, 1964; Dinkmeyer ve Dreikus, 2000; Yang ve ark, 2010). Tüm bu bakış açıları düşünüldüğünde cesaret durumu yüksek olan bireylerin performans gösterme ve bu performansta da en iyiye ulaşma isteğinin fazla olduğu söylenebilir. Cesaret kavramı gelişimi destekleyen önemli bir faktördür.

Mükemmeliyetçilik ise spor ve performans boyutlarındaki önemli süreçlerden birisidir. Antrenörler sporcularında en iyisini beklerler ve onların antrenman ve performans sırasında ulaşabilecekleri en üst noktaya gelmesini talep ederler. Bu noktada bireyin çabası, isteği ve ortaya çıkacak motivasyonun üst seviyelerde olması beklenir. Hata yapmamak, en iyisine ulaşmak, sürekli çaba içerisinde olmak mükemmeliyetçilik olarak tanımlanmaktadır (Burns, 1980; Ellis, 2002; Flett ve Hewitt, 2005). Sporda mükemmel performans kavramı ise sporcunun performans sırasında ortaya koyduğu çabaların tümü, en iyiye ulaşma isteği ve en az hata ile performansını ortaya koyabilme durumudur (Bayraktar ve Kurtoglu, 2004; Samur, 2018).

Mükemmel performans ve cesaret birbiri içerisinde etkileşim halinde bulunan iki kavram olarak düşünülmelidir. Sporcunun mükemmel performans algısının gelişebilmesi için cesaret duygusu kaçınılmaz bir kavramdır. Sporcu bir beceriyi öğrenirken ve uygularken birçok kez hata yapar. Her eksik performansta her hatalı performansta tekrar harekete geçmeye yeniden başlamaya ihtiyaç duyar. Yeni bir durumla karşılaştığında ve yeni çözümler üretmesi beklendiğinde bireyin özgüveninin olması, cesaret seviyesinin belli noktalarda olması beklenmektedir. Çalışmamızın içeriğindeki iki farklı yapının inceleneceği düşünüldüğünde geniş kapsamlı ve alanında özgün bir çalışma olacağı söylenebilir.

1.2.Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın amacı; bedensel engelli profesyonel ampute futbolcularda cesaret ve mükemmel performans algıları arasında ilişkinin araştırılması ve sporcuların sosyo demografik özelliklerine göre çıkan sonuçları değerlendirilmesidir.

1.3. Araştırmanın Hipotezleri

H1: Adleryan Cesaret ölçeği ve yaş değişkenine göre anlamlı seviyede fark vardır.

H1: Adleryan Cesaret ölçeği ve yaş değişkenine göre anlamlı seviyede fark yoktur.

H2: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde fark vardır.

H2: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; yaş değişkeni açısından anlamlı düzeyde fark yoktur.

H3: Adleryan Cesaret ölçeği ve eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H3: Adleryan Cesaret ölçeği ve eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H4: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H4: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; eğitim düzeyine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H5: Adleryan Cesaret ölçeği ve gelire göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H5: Adleryan Cesaret ölçeği ve gelire göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H6: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; gelire göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H6: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; gelire göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H7: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; lisans düzeyine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H7: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; lisans düzeyine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H8: Adleryan Cesaret ölçeği ve lisans düzeyine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H8: Adleryan Cesaret ölçeği ve lisans düzeyine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H9: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; oynadığı pozisyona göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H9: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; oynadığı pozisyona göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H10: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun oynadığı pozisyona göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H10: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun oynadığı pozisyona göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H11: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; milli sporculuk durumuna göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H11: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; milli sporculuk durumuna göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H12: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun milli sporculuk durumuna göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H12: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun milli sporculuk durumuna göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H13: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; kulüp kategorisine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H13: Mükemmel Performans ölçeği alt boyutları; kulüp kategorisine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H14: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun kulüp kategorisine göre anlamlı düzeyde fark vardır.

H14: Adleryan Cesaret ölçeği ve sporcunun kulüp kategorisine göre anlamlı düzeyde fark yoktur.

H15: Adleryan Cesaret ve Mükemmel Performans ölçeği arasında anlamlı düzeyde ilişki vardır.

H15: Adleryan Cesaret ve Mükemmel Performans ölçeği arasında anlamlı düzeyde ilişki yoktur.

1.4 Araştırmanın Varsayımları

1.4.1. Belirlenen örneklem grubunun evreni temsil edebildiği,

1.4.2. Kullanılan ölçeklerin araştırmamızın konusu için gerekli ölçekler olduğu,

1.4.3. Verilerimizin analizinde kullanılan analiz ve istatistiklerin araştırmamıza uygun olduğu kabul edilmiştir.

2.GENEL BİLGİLER

2.1. Ampute futbolu

Ampute futbolu bir bacağı olamayan sporcuların oynadığı bir futbol türüdür. Engelli bireylere yönelik olarak rehabilitasyon amaçlı düzenlenmiş ve oynanmaya başlanmıştır. Dünyada yaygın olarak oynan oyunun Dünya ve Avrupa şampiyonları düzenlenmektedir (Sunay, 2013). Futbol branşından farklı olarak bir oyun kuralları bulunmaktadır. fakat temelinde futbol oyun kurallar bulunmaktadır. Ampute futbolu farklı alan ölçüleri içerisinde oynanan bir oyundur. Oyun alanının genişliği 40 m., uzunluğu ise 60 metredir. Oyun alanında taç çizgiler, ceza alanı, korner vb. noktalar bulunmaktadır. Her takım sahada 1 kaleci ve 6 oyuncudan oluşurken takımlar toplamda 14 kişiden oluşmaktadır. Ampute futbolcular iki kanediyen kullanır. Kalecilerin kullanım malzemeleri ise tek eldivendir. Oyunun süresi 2 x 25'er dakikadır. Oyuncu değişikliği sınırsızdır. Futboldan bir çok farklı kuralı olan bir oyundur (<https://www.tbesf.org.tr/ampute-futbol-hakkinda>). Ampute futbolunun da kaleci, savunma ve forvet oyuncuları bulunmaktadır. Bu alana yönelik oyuncuların seçimi ampute durumu, biyomotor özellikleri, boy ve vücut ölçüleri gibi bir çok faktöre göre değişiklik göstermektedir (Yazıcıoğlu ve Tahmisioğlu, 2007). Hücum oyuncuları daha çabuk, çevik, rakibine baskı yaparak rakibin oyun kurmasını engeleyen oyunculardır (Da Silva Gomes ve ark., 2006). Savunma oyuncuları ise daha kuvvetli daha dayanıklı, rakibi engelleyici fiziksel özelliklere sahip olması gerekmektedir (Özkan ve ark., 2014). Kalecilerin bir kolu ampute olmalıdır ve bu elleri ile topa dokunamazlar. Diğer oyunculardan farklı olarak daha çevik ve çabuk olmaları beklenir.

Ampute futbolu engelli bireylerin sosyalleşmesini sağlayan futbolda olduğu gibi önemli beceriler sahip olunması gereken bir oyundur (Avcı, 2019).

2.1.1.Ampute Futbolunun Tarihsel Gelişimi

Ampute futbolu 2. Dünya Savaşı sonrasında ortaya çıkan bir oyundur. Başlangıç aşamalarında savaş gazilerine yönelik olarak organize edilmiş ve rahabilitasyon amaçlı oynanmaya başlamıştır. Daha sonraki dönemlerde ise paralimpik organizasyonları ile gelişimi ile birlikte tüm dünyada oynanmaya başlamıştır. 1980 yılında modern ampute futbolu ABD’de Don Bennet tarafından başlatılmıştır. Uluslararası Ampute Futbol Federasyonu 1990 yılında kurulmuştur. Kurallar ve bunlardaki değişiklikler zaman içerisinde değişime uğramıştır. Türkiye’deki gelişimi ise 2004 yılında Bedensel Engelli Federasyonu tarafından başlatılmıştır. Aynı yıl içerisinde ilk uluslararası turnuvaya milli takımımız katılım sağlamıştır (Sarıgöz ve ark. 2017). İlk turnuvadan bu yana Milli Takımımız bir çok turnuvada çok ciddi başarılar elde etmiştir. Dünya sıralamasında Türkiye 6. sırada bulunmaktadır. 2023 yılında Türkiye’de Ampute Futbol Süper Ligi, Ampute 1. Lig ve Ampute 2. Lig düzenlenmektedir. Bu liglere toplamda 26 takım katılmaktadır.

2.2. Cesaret

Cesaret kavramı, psikoloji alanında uyum sağlayan ve kişinin stresle başa çıkmasını sağlayan temel özelliklerinden birisi olarak ele alınmaktadır (Üzbe Atalay, 2019). Adler, cesaret bireyin verdiği mücadeleyi destekleyen ve bireyin yola devam etmesini sağlayan içsel bir güç olarak görür (Adler, 1930). Bu tanıma göre cesur bir insanın problemlerle başa çıkma, farklı yollar keşfetme ve değişime uyum sağlayabilme gibi özelliklere sahip olması beklenir (Yang ve ark., 2010). Bu kavram bireyin gelişim sürecine katkı sağlayan bir güç olarak düşünülebilir.

Genel görüşe göre cesaret, korku kavramı ile düşünülmektedir (Yang ve ark., 2010). Cesaret ile ilgili tanımlar düşünüldüğünde bu kavramın gözüpeklik kavramı ile benzer düşünüldüğü söylenebilir (Üzbe Atalay, 2019). Türk Dil Kurumu’na (2017) göre cesaret “*güç veya tehlikeli bir işe girilirken kişinin kendinde bulduğu güven*” olarak tanımlanmaktadır. Cesaret korkusuzluktan ziyade oluşan duygu durumuna göre eylemde bulunmaya devam etme olarak ele alınmaktadır. Cesur bir insanın zor bir durumla veya tehlikeli bir durumla karşılaşsa bile birey eylemler ve çözümler üzerine odaklanır (Yang ve ark., 2010). Adler’e göre “*cesaret eksikliği bireyin zorluklara çözüm üretmemesidir*” (Adler, 1927).

Bu görüşler derlendiğinde cesaret kavramı yada cesur bir insanda bulunması gereken özelliklere yönelik açıklamalar Tablo ??’ da sunulmuştur (Dinkmeyer ve Dreikurs, 2000; Yang ve ark., 2010).

Tablo 1: Cesaret Kavramında ve Cesur Bir İnsanda Bulunması Gereken Özellikler

Cesaret Kavramında ve Cesur Bir İnsanda Bulunması Gereken Özellikler
Cesaret
Gerektiğinde risk almak ve problem çözmektir.
Diğerlerinin yararını düşünebilmektir.
Cesaretin olduğu yerde güven ve rahatlık olur.
Kendini eksik ve kusurlu yanlarıyla kabul etmektir.
Başarılı olabileceğine dair inanç ya da güven duygusu cesaretle ilişkilidir.
İnsanların güçlü olması için gerekli psikolojik kas gücüdür.
Kendini sosyal yaşamın bir parçası olarak görmektir.
Umutlu ve iyimser olmaktır.
Kendini bilmek, kabul etmek ve otantik olabilmek cesaret gerektirir.
Olumsuz duruma meydan okuyarak yeni yönler görmek ve eyleme geçmektir.
Yaşamda anlam bulmaktır.
Yaşamda meydana gelen değişiklikleri tolare edebilmektir.
Problemlerin üstesinden gelebilmek için eyleme geçebilmektir.
Cesur bir insan
Yaratıcı çözümler üretebilir.
Diğerleri ile iş birliği içerisindedir.
Çabuk pes etmek yerine alternatif bakış açıları üretebilir.
Seçeneklerinin farkındadır.
Gerektiğinde hayır diyebilir.
Problem çözmek için gerekli kullanışlı/kullanışlı olmayan mekanizmaların farkındadır
Sosyalliğe karşı korkakça yaklaşmaz ve izole olmayı tercih etmez.
Kendisi için gerçekçi beklentiler oluşturabilir.
Cesur bir birey kendi yeterliklerini gerçekçi bir şekilde değerlendirebilir.
Kendisi ile ilgili olmayan bir durumun sorumluluğunu aşırı bir biçimde üzerine almaz.
Hata yapmaktan kaçınmak yerine, hatalardan ders çıkarmak üzerine odaklanır.

Özetle cesaret; başarılı olacağına inanmak, olumluyu düşünmek, olumsuz ile baş edebileceğine odaklanmak, iyimser olmak, pes etmemek, hatalardan korkmamak bunlardan korkmak yerine tecrübe ederek bireyin yeni denemelerde bulunma isteği duygularına sahip olması şeklinde düşünülebilir (Ergüner Tekinalp, 2016). Tüm bu özellikler düşünüldüğünde sporcuda bulunması gereken özelliklerin bir çoğunun cesaret kavramı ile ilişkilendirilebileceği söylenebilir.Yine cesur bir insanda

bulunması gereken özelliklerin ise günümüzde iyi bir sporcuda bulunması gereken özelliklerin tümünü içerdiği söylenebilir. Bu özelliklerin bireyde bulunması ile birlikte birey kendisine, bulunduğu gruba veya takıma da daha olumlu katkılar sağlayacaktır.

2.3. MÜKEMMEL PERFORMANS

Mükemmel performans kavramı son dönemlerde farklı araştırma konularında kullanılan bir kavramdır. Bireyin gösterdiği anlık verimin o anki koşullarda en üst düzeyde olması hem sporcunun hemde antrenörlerin beklentileri arasında önemli bir yer tutmaktadır. Sporcunun en iyiye ulaşma isteğinin yüksek olması performansı olumlu yönde destekleyecek ve bireyin eksik veya hatalı performanslarını düzeltebilmesi konusunda bireye yardımcı olacaktır. Bireyin daha üst düzeylere çıkabilmesi için en iyiye odaklanması çok önemlidir fakat bazı noktalarda da bireyi hatalara veya aşırı yüklenmelere götürebilecek bir konudur. Bu yüzden bu düzeylerin belirlenebilmesi, en iyinin ne olduğu ve en iyiye nasıl ulaşabileceği konularında sporcu ve antrenörlere yardımcı olabilir.

2.3.1. Mükemmeliyetçilik

İlk olarak Hollander'ın (1965) çalışmalarında kişilikle ilgili psikolojik bir yapı olarak ele alınan mükemmeliyetçilik kavramı, TDK'ya (2024) göre; mükemmeliyetçi olma durumu olarak, mükemmeliyetçi kavramı ise; mükemmel olma yolunda aşırı çaba sarf eden kimse olarak tanımlanmaktadır. Burns'e göre (1980) mükemmeliyetçilik; en iyiyi yapma hususunda aşırı çaba sarf etmek ve bunu yaparken hatadan kaçma eğilimidir. Ellis (2002) ise mükemmeliyetçiliği; bireye karşı zeki, yeterli, başarılı gibi yapılan dayatmalar sonucu ortaya çıkan bir özellik olarak değerlendirmiştir. Farklı görüş ve tanımlamalardan da yola çıkarak mükemmeliyetçiliğin genel olarak aşırı bir çaba gerektirdiğini ancak olumsuz durumlara da yol açabileceğini söylemek mümkündür. Bu hususta; Burns (1980) sağlıklı mükemmeliyetçilik diye bir şeyin mümkün olmadığını savunurken, Pacht (1984) mükemmeliyetçiliğin stresli bir durum olduğunu ve mükemmel olduğunu düşünen kişilerin mutlaka psikolojik problemlerinin olduğunu ifade etmişlerdir. Dolayısıyla mükemmeliyetçiliğin; insanların davranışlarını olumlu ya da olumsuz olarak etkileyebilen bir kişilik özelliği olduğunu söyleyebiliriz.

Mükemmeliyetçilik iki boyutlu bir yapıdır ve bireyin kusursuz bir performansa ulaşma arzusu olarak da tanımlanmaktadır (Flett ve Hewitt, 2005). Bazı araştırmacılara göre ise yüksek performans standartları, en iyisi için çabalama, aşırı eleştirel öz değerlendirmelere girme eğilimi ile karakterize edilen bir kişilik eğilimi veya özelliğidir (Gotwals ve ark., 2012; Stoeber, 2011).

2.3.2. Sporda Mükemmeliyetçilik

Yaşamın her alanında olduğu gibi sporda da birçok insan mükemmel olma isteği duyar. Özellikle rekabet barındıran spor branşları içerisinde sporcular madalya kazanmak, rekor kırmak hatta en önemlisi de tanınmak ister. Bu isteklerine ulaşmak için sporcular hatadan kaçınarak mükemmel olma çabasına girerler (Esentaş ve ark., 2020).

Mükemmeliyetçilikle ilgili detaylı incelemeler nitel çalışmalarda yer almaktadır ve bu tür çalışmalarda sporcular mükemmeliyetçiliğin hayatlarını nasıl etkilediklerine dair açıklamalar yaparlar. Ayrıca mükemmeliyetçiliğin etkisinin son derece karmaşık olduğunu da öne sürerler (Hill ve ark., 2018). Özellikle uluslararası düzeydeki sporcularla yapılan çalışmada sporcular; mükemmeliyetçiliği motivasyonları için iyi bir kaynak ve sportif başarıları için iyi bir araç olarak tanımlamışlardır. Ancak aynı zamanda mükemmeliyetçiliğin kişisel zorlukların önemli bir kaynağı olduğundan da bahsetmişlerdir. Söz konusu zorlukları; zihinsel (endişe vb), duygusal (kaygı vb), fiziksel deneyimler (uykusuzluk) ve aile, arkadaş gibi diğer insanlarla olan ilişkilerin zayıflığı olarak örneklendirmişlerdir (Hill ve ark., 2015).

Mükemmeliyetçilik çabaları ve kaygıları sporcuların davranışlarını etkilemekle birlikte doğrudan gözlemlenemez. Mükemmeliyetçilik zihindedir. Dolayısıyla çaba ve kaygılardaki bireysel farklılıklar sporcuların düşüncelerinde ortaya net bir şekilde çıkar. Örneğin yaklaşmakta olan bir müsabaka için bir sporcu performansının tüm yönlerini tamamen doğru bir şekilde gerçekleştirdiğini düşünürken (mükemmeliyetçi çaba), başka bir sporcu performansı sırasında yapabileceği olası hatalara odaklanarak performansının hiçbir yönünü yanlış yapmamayı düşünebilir. Yani hatalardan kaçınarak mükemmeliyetçi kaygılarını ortaya koyabilir (Stoeber, 2011). Bu endişe ve kaygılar mükemmeliyetçiliğin temel yönleridir, aynı zamanda sporcuların tüm başarısızlık korkularını öngördüğü belirtilmiştir (Correia, 2018). Bazı yazarlar; mükemmeliyetçi düşüncenin başarısızlık ve hata yapmaktan korkma duygusuna sebep

olması sebebiyle sporcuların spor zevklerini ve performanslarını azalttığını ileri sürer (Burns, 1980; Frost ve Henderson, 1991).

2.3.3. Sporda Mükemmel Performans

Son yıllarda sporda performans; sporcunun aktivite sırasında gösterdiği fizyolojik, biyomekanik ve psikolojik verim olarak tanımlansa da, sporcuların verimli iş üretme yeteneği üzerinde psişik birçok mekanizmanın da olduğu göz önünde bulundurulması gerekmektedir. Bu bağlamda sporda performans; olumsuz etkenlere rağmen gerçekleştirilen, sporcunun atletik olarak iş üretebilme kapasitesi bir bütün olarak ele alınmalıdır (Samur, 2018). Aynı doğrultuda başka bir ifadeye göre sporda performans; atletik bir görevin yerine getirilmesi esnasında başarıya ulaşmak için ortaya konan çabaların tümü olarak ifade edilebilir ve yarışma esnasında sonucu etkileyecek faktörlerle birlikte değerlendirilmesi gereken karmaşık bir yapıdır (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2004). Sporda performansın karmaşık bir yapı olmasının sebebi; sonucu ve performansı olumlu-olumsuz yönde etkileyebilen faktörlerin çeşitliliğidir. Bu faktörler içsel ve dışsal faktörler olmak üzere ikiye ayrılır. İçsel faktörler; insanda zaten var olan, kısmen kalıtsal olarak gelebilen, aynı zamanda dış etmenlerin üzerinde etkisinin çok az olduğu ya da hiç olmadığı faktörlerdir. Yaş, cinsiyet, anatomik yapı, metabolizma, alerji ve benzeri başlıcalarıdır. Dışsal faktörler ise insan vücudu ve yapısından kaynaklanmayan, dışarıdan gelen ve dolaylı yolla performansı etkileyen faktörlerdir. Çevre, sıcaklık, aile, arkadaşlar, malzeme, seyirci, beslenme, uyku düzeni vb şeklinde sıralanabilir (Bayraktar ve Kurtoğlu, 2009).

Sportif performansı etkileyen birçok faktör bulunmakla birlikte; fiziksel uygunluk, motorsal beceri, genetik yatkınlık ve psikolojik özellikler bu faktörlerin başında gelmektedir. Zihinsel olarak kendini rahat hisseden sporcuların verimi de yüksek olur. Dolayısıyla psikolojik yönden güçlü olan sporcular, üst düzey performans sergileme hususunda daha başarılı olacaklardır (Yıldırım, 2022). Sportif performansı arttırmak için sporcuların kendi özel niteliklerini ve fiziki şartları doğru bir şekilde kullanmaları gerekmektedir. Bu doğrultuda ilerleyen bir sporcu; sporda kazandığı başarıları, duyduğu mutluluk ve hazzı ile sportif performansını ileri seviyelere çıkarabilmektedir (Arıkan, 2022).

Sporda yüksek bir seviyeye ulaşmak, uzun yıllar boyunca büyük bir emek, çaba ve odaklanma gerektirmektedir. Kişinin kendini geliştirmesi, rekabet gücünü artırması,

mücadele etmesi gereken bu süreçte kendinden şüphe ettiği, yorulduğu ve tükendiği zamanlar olabilir. Ancak bir sporcunun profesyonel olarak ilerleyebilmesi için bu mücadelesinde kararlılık göstermelidir (Özdayı ve ark., 2021).

3. GEREÇ VE YÖNTEM

Bu bölümde araştırmanın modeli, evreni ve örneklemini, verileri toplama yöntemi ve süreci, verileri toplama araçları, verilerin analizi ve değerlendirme teknikleri ile ilgili bilgiler yer almaktadır.

3.1 ARAŞTIRMANIN MODELİ

Araştırma, ampute futbolcularının mükemmel performans ve cesaret algılarının belirlenmesine yönelik tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Çalışmada veri toplama tekniği olarak anket tekniği kullanılmıştır.

3.2. ARAŞTIRMANIN EVRENİ VE ÖRNEKLEMİ

Araştırmanın uygulaması Türkiye Ampute Futbol Liglerinde profesyonel olarak oynayan 256 katılımcı ile gerçekleştirilmiştir. Katılımcılar ile ilgili betimsel istatistikler Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 2. Ampute Futbolcular ile İlgili Betimsel İstatistikler

Değişken	Frekans (n)	Yüzde (%)
Yaş		
18 – 25	196	76,6
26+	60	23,4
Toplam	256	100,0
Eğitim durumu		
Lise	146	57,0
Ön lisans	34	13,3
Lisans	64	25,0
Lisansüstü	12	4,7
Toplam	256	100,0
Gelir düzeyi		
Yüksek	120	46,9
Orta	136	53,1
Toplam	256	100,0
Lisanslı olarak kaç yıldır ampute futbolu oynuyorsunuz?		
1 – 5 yıl arası	166	64,8
6 – 10 yıl arası	40	15,7
11 – 15 yıl arası	29	11,3
16+ yıl	21	8,2
Toplam	256	100,0
Oynadığınız mevki?		
Savunma	69	27,0
Orta saha	80	31,2
Hücum	81	31,6
Kaleci	26	10,2

Toplam	256	100,0
Milli sporcu musunuz?		
Hayır	197	77,0
Evet	59	23,0
Toplam	256	100,0
Engel durumu		
Doğuştan	64	25,0
Sonradan	192	75,0
Toplam	256	100,0

Ampute futbolu oynayan sporcuların;

- 196'sı (76,6%) 18 – 15 yaş aralığında ve 60'ı (23,4%) ise en az 26 yaşındadır.
- 146'sının (57,0%) eğitim durumu lise, 34'ünün (13,3%) ön lisans, 64'ünün (25,0%) lisans ve 12'sinin (4,7%) ise lisansüstüdür.
- 120'si (46,9%) yüksek gelir düzeyine ve 136'sı (53,1%) ise orta gelir düzeyine sahiptir.
- 166'sı (64,8%) 1 – 5 yıl arası süredir, 40'ı (15,7%) 6 – 10 yıl arası süredir, 29'u (11,3%) 11 – 15 yıl arası süredir ve 21'i (8,2%) ise an 16 yıldır lisanslı olarak ampute futbolu oynamaktadır.
- 69'u (27,0%) savunma pozisyonunda, 80'i (31,2%) orta saha pozisyonunda, 81'i (31,6%) hücum pozisyonunda ve 26'sı (10,2%) ise kaleci pozisyonunda futbol oynamaktadır.
- 197'si (77,0%) milli sporcu olmadığını ve 59'u (23,0%) ise milli sporcu olduğunu belirtmiştir.
- 64'ünün (25,0%) engel durumu doğuştan gelmekte iken, 192'sinin (75,0%) ise engel durumu sonradan oluşmuştur.

3.3. VERİ TOPLAMA YÖNTEMİ VE SÜRECİ

Veri toplama uygulamasında Türkiye Ampute Futbol Liginde yer alan kulüplerin müsabakalarına ve antrenman yerlerine gidilerek ölçekler uygulatılmıştır. Uygulama gönüllü olarak araştırmaya katılan sporculara yapılmıştır. Çalışmada veri toplama tekniği anket olarak belirlenmiştir. Bu işlemler öncesinde sporcular çalışma ve uygulama esasları hakkında bilgilendirilmiştir. Bu işlem 5-10 dakikalık bir sürede tamamlanmıştır.

3.4. VERİ TOPLANMASINDA KULLANILAN ARAÇLAR

Araştırma 3 bölümden oluşmaktadır. Verilerin elde edilmesinde araştırmacı tarafından hazırlanan; Kişisel Bilgi Formu (birinci bölüm), Adleryan Cesaret ölçeği (ikinci bölüm) ile Mükemmel Performans Ölçeği-YS (üçüncü bölüm) kullanılmıştır.

3.4.1. Kişisel Bilgi Formu

Ampute futbolcularına ait demografik bilgilerin (yaş, eğitim durumu, gelir durumu, lisanslı olarak kaç yıldır futbol oynadığı, futbolda oynadığı pozisyon, milli sporculuk durumu, kulüp kategorisi) yer aldığı form katılımcılara tarafında doldurulmuştur.

3.4.2. Adleryan Cesaret ölçeği

Ölçek, Üzbe Atalay, N. (2019) tarafında geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal adı”Adleryan Cesaret Ölçeği” olup tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Ters madde ya da dolgu maddesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ölçekte yer alan 12 maddeye verilen puanların toplanması ile ölçek toplam puanını elde edilmektedir. Ölçek, (1) kesinlikle katılmıyorum, (2) katılmıyorum, (3) kararsızım, (4) katılıyorum, (5) kesinlikle katılıyorum olmak üzere 5’li Likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir. Ölçek tek faktörlü bir yapıya sahiptir. Ters madde ya da dolgu maddesi bulunmamaktadır. Bu nedenle ölçekte yer alan 12 maddeye verilen puanların toplanması ile ölçek toplam puanını elde edilmektedir.

Ölçekten 12 ile 60 arası puan alınabilir. Toplam puanın artması cesaret seviyesinin artması anlamına gelir.

Tablo 3. ACÖ toplam puanlarına ilişkin özet istatistikler

Ölçek	En düşük	En yüksek	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Adleryan Cesaret Ölçeği	12,00	60,00	34,57	13,53	0,53	-0,82

- 12 maddeli ACÖ toplam puan ortalaması 34,57 ve standart sapması 13,53'tür. 256 kişilik örneklemden elde edilen en düşük toplam puan 12 ve en yüksek toplam puan ise 60'tır. Toplam puanlara ilişkin çarpıklık değeri 0,53 ve basıklık değeri ise -0,82'dir.

ACÖ toplam puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde -2 ile +2 arasında olduğu görülmektedir. Eğer çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 arasında ise ölçek toplam puan değerleri için normal dağılım varsayımı kabul edilebilir.

ADLERYAN CESARET ÖLÇEĞİ GÜVENİLİRLİĞİ

ACÖ uygulanan 256 kişilik örneklem grubunun ölçeğe verdiği cevapların ölçek güvenilirliği üzerinde doğrudan etkisi vardır. Üstünkörü veya tutarsız verilen cevaplar anket güvenilirliğini düşürmektedir. Ölçek güvenilirliğinin ölçülmesinde Cronbach's Alpha (α) iç tutarlılık katsayısı değerinden faydalanılır. Cronbach's Alpha (α) değeri yükseldikçe anketin güvenilirliği artar. Bir ölçekte bulunan güvenilirlik kat sayısının 1'e yakın bir değer olması ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçme aracı olduğunu gösterebilir (Tavşancıl, 2002). Gruplar arası karşılaştırmalarda kullanılmak üzere hazırlanan ölçme araçlarının güvenilirlikleri 0,60 – 0,80 arasında olabilir. Bireyler hakkında karar vermede ölçme araçlarının güvenilirliklerinin 0,80'in, karar çok ciddi sonuçlara yol açabilecekse 0,90'ın üzerinde olması beklenir (Özçelik, 1989).

Geliştirilecek bir ölçekte İç tutarlık kat sayıları:

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise kabul edilebilir güvenilirliktedir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek oldukça güvenilir bir ölçektir (Tekez, 2004).

Örneklem grubuna uygulanan ACÖ'nin Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,933$ 'tür ve genel ölçek oldukça güvenilirdir.

3.4.3. Mükemmel Performans Ölçeği Yetişkin Sporcular (MPÖ-YS)

Ölçek, Hewitt ve Flett'in (1991) mükemmeliyetçiliğin boyutları ile ilgili ortaya konulan modelden esinlenerek Hill ve ark. (2016) tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin orijinal adı "Sporda Mükemmel Performans Ölçeği (PPS-S)" olup 3 alt boyuttan oluşmaktadır. Esentaş ve ark. (2020) tarafından Türk kültürüne uyarlama çalışmasında yetişkin ve çocuk sporcular için ayrı ayrı uyarlanmış olup, yetişkinler için uyarlanan ölçek tek boyuttan oluşmakta olup "Mükemmel Performans Ölçeği Yetişkin Sporcular MPÖ-YS" olarak isimlendirilmiştir. Ölçek, (1) kesinlikle katılmıyorum (2) katılmıyorum, (3) kısmen katılmıyorum, (4) kararsızım, (5) kısmen katılıyorum, (6) katılıyorum, (7) kesinlikle katılıyorum olmak üzere 7'li Likert tipi bir derecelendirme sistemine sahiptir.

Ölçekten 6 ile 42 arası puan alınabilir. Toplam puanın artması kişinin performans mükemmeliyetçiliği seviyesinin artması anlamına gelir.

Tablo 4. SMPÖ toplam puanlarına ilişkin özet istatistikler

Ölçek	En düşük	En yüksek	Ortalama	Standart Sapma	Çarpıklık	Basıklık
Sporda Mükemmel Performans Ölçeği	6,00	37,00	17,28	8,60	0,41	-0,76

- 6 maddeli SMPÖ toplam puan ortalaması 17,28 ve standart sapması 8,60'tır. 256 kişilik örneklemden elde edilen en düşük toplam puan 6 ve en yüksek toplam puan ise 37'dir. Toplam puanlara ilişkin çarpıklık değeri 0,41 ve basıklık değeri ise -0,76'dır. SMPÖ toplam puanlarına ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde -2 ile +2 arasında olduğu görülmektedir. Eğer çarpıklık ve basıklık değerleri -2 ile +2 arasında ise ölçek toplam puan değerleri için normal dağılım varsayımı kabul edilebilir

SPORDA MÜKEMMEL PERFORMANS ÖLÇEĞİ GÜVENİLİRLİĞİ

SMPÖ uygulanan 256 kişilik örneklem grubunun ölçeğe verdiği cevapların ölçek güvenilirliği üzerinde doğrudan etkisi vardır. Üstünkörü veya tutarsız verilen cevaplar anket güvenilirliğini düşürmektedir. Ölçek güvenilirliğinin ölçülmesinde Cronbach's Alpha (α) iç tutarlılık katsayısı değerinden faydalanılır. Cronbach's Alpha (α) değeri yükseldikçe anketin güvenilirliği artar. Bir ölçekte bulunan güvenilirlik kat sayısının 1'e yakın bir değer olması ölçeğin oldukça güvenilir bir ölçme aracı olduğunu

gösterebilir (Tavşancıl, 2002). Gruplar arası karşılaştırmalarda kullanılmak üzere hazırlanan ölçme araçlarının güvenilirlikleri 0,60 – 0,80 arasında olabilir. Bireyler hakkında karar vermede ölçme araçlarının güvenilirliklerinin 0,80'in, karar çok ciddi sonuçlara yol açabilecekse 0,90'ın üzerinde olması beklenir (Özçelik, 1989).

Geliştirilecek bir ölçekte İç tutarlık kat sayıları:

$0,00 \leq \alpha < 0,40$ ise ölçek güvenilir değildir.

$0,40 \leq \alpha < 0,60$ ise ölçek düşük güvenilirliktedir.

$0,60 \leq \alpha < 0,80$ ise kabul edilebilir güvenilirliktedir.

$0,80 \leq \alpha < 1,00$ ise ölçek oldukça güvenilir bir ölçektir (Tekez, 2004).

Örneklem grubuna uygulanan SMPÖ'nin Cronbach's Alpha değeri $\alpha=0,831$ 'dir ve genel ölçek oldukça güvenilirdir.

3.5.Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma 2023- 2024 yılı ile sınırlıdır.

Bu araştırma Türkiye Ampute Futbol Ligindeki farklı takımlarıda yer alan 256 ampute futbolu oynayan katılımcı ile sınırlıdır.

3.6.VERİLERİN ANALİZİ VE DEĞERLENDİRME TEKNİKLERİ

Demografik değişkenlere göre cesaret ile mükemmel performans ayrı ayrı analiz edilmiştir. Öncelikle iki farklı alt boyutun normal dağılım gösterip göstermediğine; varyasyon katsayıları, çarpıklık ve basıklık (Skewness- Kurtosis) değerleri, histogram ve Q-Q grafikleri, normallik test değerleri incelenerek karar verilmiştir. Normal dağılım sonuçlarında (Kolmogorov-Smirnov) verilerin normal dağıldığı gözlemlenmiştir ($p>0.05$). Bu sebeple verilerin istatistiği için parametrik testler kullanılmıştır. Gruplar arası farklılığın gözlemlenebilmesi için bağımsız örneklem t-testi (independent samples t-test) analizi kullanılmıştır. Verilerin analizinde anlamlılık değeri " $p<0.05$ " olarak kabul edilmiştir

4. BULGULAR

Tablo 5: ACÖ ve SMPÖ Toplam Puanlarının Bireylerin Demografik Özelliklerine Göre Analizi

		Adleryan Cesaret Ölçeği	Sporda Mükemmel Performans Ölçeği
Yaş			
18 – 25	Ortalama	32,87	16,74
	St. Sapma	11,94	7,54
26+	Ortalama	40,12	19,05
	St. Sapma	16,73	11,29
	p-değeri	0,000*	0,068
Eğitim durumu			
Lise	Ortalama	31,88	17,31
	St. Sapma	13,45	6,42
Ön lisans	Ortalama	30,79	17,35
	St. Sapma	10,79	8,80
Lisans	Ortalama	36,50	19,92
	St. Sapma	13,71	10,88
Lisansüstü	Ortalama	35,33	7,00
	St. Sapma	15,56	1,81
	p-değeri	0,008*	0,000*
Gelir düzeyi			
Yüksek	Ortalama	34,29	18,52
	St. Sapma	12,54	8,16
Orta	Ortalama	34,82	16,19
	St. Sapma	14,39	8,85
	p-değeri	0,758	0,031*
Lisanslı olarak kaç yıldır ampute futbolu oynuyorsunuz?			
1 – 5 yıl arası	Ortalama	33,09	17,08
	St. Sapma	12,69	7,14
6 – 10 yıl arası	Ortalama	30,30	19,65
	St. Sapma	10,42	8,88
11 – 15 yıl arası	Ortalama	43,17	17,14
	St. Sapma	11,57	12,86
16+ yıl	Ortalama	41,38	14,57
	St. Sapma	18,50	10,79
	p-değeri	0,000*	0,156

Oynadığınız mevki?			
Savunma	Ortalama	34,83	15,67
	St. Sapma	13,63	7,38
Orta saha	Ortalama	34,08	20,40
	St. Sapma	11,93	9,19
Hücum	Ortalama	33,86	16,33
	St. Sapma	14,32	8,35
Kaleci	Ortalama	37,62	16,12
	St. Sapma	15,64	6,93
	p-değeri	0,646	0,000*
Milli sporcu musunuz?			
Hayır	Ortalama	32,20	17,62
	St. Sapma	12,33	8,09
Evet	Ortalama	42,49	16,15
	St. Sapma	14,42	10,10
	p-değeri	0,000*	0,251
Engel durumu			
Doğuştan	Ortalama	36,06	16,73
	St. Sapma	13,73	8,59
Sonradan	Ortalama	34,07	17,46
	St. Sapma	13,47	8,61
	p-değeri	0,309	0,558

ACÖ ve SMPÖ toplam puanlarının demografik özelliklere bağlı özet istatistikleri verilmiştir. Ayrıca, ACÖ ve SMPÖ toplam puanları normal dağılım varsayımını sağladığı için, “Bağımsız örneklem t-testi” ve “Parametrik tek yönlü varyans analizi (ANOVA)” testleri ile gruplar arası farklılıklar ve “Tukey” testi ile de farklılıkların hangi gruplardan kaynaklandığı test edilmiştir. Analizler 95% güven düzeyinde gerçekleştirilmiştir.

Tablo 6. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Yaş Gruplarına Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
18 – 25	Ortalama	32,87
	St. Sapma	11,94
26+	Ortalama	40,12
	St. Sapma	16,73
p-değeri		0,000*

26 yaş ve üzeri bireylerin Adleryan Cesaret ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir.

Tablo 7. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Eğitim Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
Lise	Ortalama	31,88
	St. Sapma	13,45
Ön lisans	Ortalama	30,79
	St. Sapma	10,79
Lisans	Ortalama	36,50
	St. Sapma	13,71
Lisansüstü	Ortalama	35,33
	St. Sapma	15,56
p-değeri		0,008*

Lisans ve üzeri eğitim durumuna sahip bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir.

Tablo 8. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Gelir Düzeylerine Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
Yüksek	Ortalama	34,29
	St. Sapma	12,54
Orta	Ortalama	34,82
	St. Sapma	14,39
p-değeri		0,758

Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 9. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Lisans Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
1 – 5 yıl arası	Ortalama	33,09
	St. Sapma	12,69
6 – 10 yıl arası	Ortalama	30,30
	St. Sapma	10,42
11 – 15 yıl arası	Ortalama	43,17
	St. Sapma	11,57
16+ yıl	Ortalama	41,38
	St. Sapma	18,50
	p-değeri	0,000*

Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 10. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Oynadıkları Mevkiye Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
Savunma	Ortalama	34,83
	St. Sapma	13,63
Orta saha	Ortalama	34,08
	St. Sapma	11,93
Hücum	Ortalama	33,86
	St. Sapma	14,32
Kaleci	Ortalama	37,62
	St. Sapma	15,64
	p-değeri	0,646

En az 11 yıldır lisanslı olarak ampute futbolu oynayan bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir.

Tablo 11. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
Hayır	Ortalama	32,20
	St. Sapma	12,33
Evet	Ortalama	42,49
	St. Sapma	14,42
p-değeri		0,000*

Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları futbol mevkilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Tablo 12. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Engel Durumlarına Göre Cesaret Düzeyleri

Cesaret Ölçeği		
Doğuştan	Ortalama	36,06
	St. Sapma	13,73
Sonradan	Ortalama	34,07
	St. Sapma	13,47
p-değeri		0,309

Bireylerin Adleryan Cesaret ölçeği toplam puanları engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 13. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Yaş Gruplarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Yaş		
18 – 25	Ortalama	16,74
	St. Sapma	7,54
26+	Ortalama	19,05
	St. Sapma	11,29
p-değeri		0,068

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin yaşlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 14. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Eğitim Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Eğitim Durumu		
Lise	Ortalama	17,31
	St. Sapma	6,42
Ön lisans	Ortalama	17,35
	St. Sapma	8,80
Lisans	Ortalama	19,92
	St. Sapma	10,88
Lisansüstü	Ortalama	7,00
	St. Sapma	1,81
p-değeri		0,000*

Lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin ise sporda mükemmel performans ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha düşüktür.

Tablo 15. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Gelir Düzeylerine Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Gelir Düzeyi		
Yüksek	Ortalama	18,52
	St. Sapma	8,16
Orta	Ortalama	16,19
	St. Sapma	8,85
p-değeri		0,031*

Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanları gelir düzeyi daha aşağıda olan bireylerden daha yüksektir.

Tablo 16. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Lisans Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Lisanslı olarak kaç yıldır ampute futbolu oynuyorsunuz?		
1 – 5 yıl arası	Ortalama	17,08
	St. Sapma	7,14
6 – 10 yıl arası	Ortalama	19,65
	St. Sapma	8,88
11 – 15 yıl arası	Ortalama	17,14
	St. Sapma	12,86
16+ yıl	Ortalama	14,57
	St. Sapma	10,79
p-değeri		0,156

Bireylerin gelir düzeyi yüksek olan bireylerin Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanları gelir düzeyi daha aşağıda olan bireylerden daha yüksektir.

Tablo 17. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Oynadıkları Mevkiye Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Oynadığınız mevki?		
Savunma	Ortalama	15,67
	St. Sapma	7,38
Orta saha	Ortalama	20,40
	St. Sapma	9,19
Hücum	Ortalama	16,33
	St. Sapma	8,35
Kaleci	Ortalama	16,12
	St. Sapma	6,93
p-değeri		0,000*

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin lisanslı olarak ampute futbolu oynama sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 18. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Milli sporcu musunuz?		
Hayır	Ortalama	17,62
	St. Sapma	8,09
Evet	Ortalama	16,15
	St. Sapma	10,10
p-değeri		0,251

Bireylerin orta saha mevkisinde oynayan bireylerin sporda mükemmel performans ölçeği toplam puanları diğer mevkilerde oynayan bireylerden daha yüksektir.

Tablo 19. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Milli Sporcu Olma Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Milli sporcu musunuz?		
Hayır	Ortalama	17,62
	St. Sapma	8,09
Evet	Ortalama	16,15
	St. Sapma	10,10
p-değeri		0,251

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin milli olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Tablo 20. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Engel Durumlarına Göre Sporda Mükemmel Performans Düzeyleri

Engel Durumu		
Doğuştan	Ortalama	16,73
	St. Sapma	8,59
Sonradan	Ortalama	17,46
	St. Sapma	8,61
p-değeri		0,558

Bireylerin Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanları engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir.

Adleryan Cesaret ölçeği ve Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanları
Arasındaki İlişkinin Pearson Korelasyon Katsayısı ile Yorumlanması

ACÖ ve SMPÖ toplam puanları normal dağılım varsayımını sağladığı için Pearson korelasyon katsayısı yardımıyla ölçek ve alt boyut toplam puanları arasındaki ilişki ölçülmüştür. Korelasyon katsayısı -1 ile +1 arasında değişen değerler alır. Pozitif bir değer iki değişken arasındaki aynı yönlü, negatif bir değer ise iki değişken arasındaki ters yönlü bir ilişkiyi gösterir. Korelasyon değeri -1'e ve +1'e yaklaştıkça aralarındaki ilişkinin şiddeti artar. Korelasyon katsayısının 0 olması iki değişken arasında bir ilişki olmadığını gösterir. 0'a yaklaştıkça ilişkinin şiddeti azalır. Aşağıdaki tabloda ACÖ ve SMPÖ toplam puanları arasındaki ilişkiye dair Pearson korelasyon katsayısı değeri verilmiştir. Hücre içindeki değer Pearson korelasyon katsayısını, parantez içindeki değer ise ilişkinin anlamlı olup olmadığına dair p-değeri'ni göstermektedir. P-değeri 0,05'ten küçükse 95% güven düzeyinde, 0,01'den küçükse 99% güven düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki vardır. İki değişken arasındaki korelasyon katsayısının istatistiksel olarak anlamlı olmaması, ilgili iki değişkenin birbirinden bağımsız olduklarını gösterir.

Tablo 21. Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Adleryan Cesaret Ölçeği ve Sporda Mükemmel Performans Ölçeği Toplam Puanları Arasındaki İlişki

	Sporda Mükemmel Performans Ölçeği
Adleryan Cesaret Ölçeği	0,019 (0,761)

**Korelasyon 0,01 düzeyinde anlamlıdır.

*Korelasyon 0,05 düzeyinde anlamlıdır.

- Tabloya bakıldığında ACÖ ve SMPÖ toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olmadığı görülmektedir.

5.TARTIŞMA VE SONUÇ

Bu Araştırmanın amacı: bedensel engelli profesyonel ampute futbolcularda sporda cesaret ve mükemmel performans arasındaki ilişkinin araştırılması ve sosyo demografik özelliklere göre çıkan sonuçların değerlendirilmesidir. Bu amaçla gerçekleştirilen çalışmada ampute futbolu oynayan toplam 256 sporcuya ulaşılmıştır. Araştırmaya katılan sporculara ölçekler uygulanmış ve anket formları istatistik programına yüklenerek analizleri gerçekleştirilmiştir.

Çalışmaya katılan sporcuların %76.6'sı 18-25 yaş aralığındadır. 26 yaş ve üzeri bireylerin Adleryan Cesaret ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir. Yaş arttıkça cesaret artmaktadır. Konter ve ark.'nın (2022) kadın futbolcular üzerinde yaptığı çalışma sonuçlarına göre kadın futbolcularda atılganlık, fedakârlık davranışı, ustalık, kararlılık ve toplam spor cesareti düzeylerinin yaşla birlikte arttığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuç bulgularla örtüşmektedir. Çelikbilek (2022) bazı ekstrem sporlarda cesaret düzeylerini incelediği çalışmasında yamaç paraşütü yapanlarda tecrübe arttıkça (uçuş saati, etkinliği yapma yılı) cesaret düzeylerinin yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Konter ve ark. (2020) Tecrübeli erkek futbolcularda tutku ve cesaret arasındaki ilişkiyi incelediği çalışmasında, deneyimi fazla olan erkek futbolcuların cesaret düzeylerinin de daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlar yapmış olduğumuz çalışmayla örtüşmektedir. Güvendi ve ark. (2020) tarafından yapılan çalışma sonucunda sporda cesaret ölçeğinin yetkinlik-ustalık, atılganlık ve özverili olma alt boyutlarında 24 yaş ve üzeri sporcuların lehine anlamlı farklılık olduğu belirlenmiştir. Konter (2016) tarafından üniversite öğrencileri üzerinde yapılan araştırmaya göre yaş ve spor Cesaret pozitif yönde ilişkiye sahiptir. Ampute futbolu oynayan grubun yaş ortalamasının normal futbola göre daha düşük olduğu söylenebilir. Yaş ile birlikte engelli sporcuların tecrübesi de artmasından dolayı engelli sporcuların cesareti de arttığını belirtebiliriz. Kısacası yaşın cesaret üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bu durum sporun gerekliliklerinin zorluğundan kaynaklanıyor olabilir. Ampute futbolu yüksek derecede fiziksel gereksinimlere ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle antrenman süreçleri ve performans sırasında bireylerin performanslarının yüksek olması gerekmektedir. Bu durumlar bu sonuçları etkilemiş olabilir.

Ampute futbolcularının % 57'si lise ve %25' inin de lisans mezunu olduğu görülmektedir. Lisans ve üzeri eğitim durumuna sahip bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir. Dolayısıyla ampute futbolcuların eğitim seviyesi yükseldikçe futbolcuların daha cesaret düzeylerinde değişiklik olduğu görülmüştür. Eğitim süreçlerin de bireylerin özel gereksinimlere ihtiyacı vardır ve bu ihtiyaçların karşılanamıyor olması bireylerin özellikle eğitim süreçlerinde zorlanması anlamına gelmektedir. Eğitim seviyesi arttıkça bireylerin kendine olan güveni arttığı görülmektedir. Eğitim sayesinde bireyler toplumdaki haklarını bildiğini söyleyebiliriz. Literatür incelendiğinde, İslam (2021), profesyonel futbolcuların psikolojik becerileri ve zihinsel dayanıklılıklarına göre cesaretleri adlı çalışmada lisansüstü eğitim düzeyine sahip futbolcuların ilköğretim eğitim düzeyine sahip futbolculara göre cesaret düzeyleri istatistiksel olarak daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yapılan bu çalışma yapmış olduğumuz çalışmayı desteklemektedir.

Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları gelir düzeylerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Acar ve ark. (2023) yapmış olduğu kadın futbolcuların gelir durumlarına göre cesaret ve alt boyutlarının anlamlı bir farklılık olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu çalışmada çıkan sonuçlar yapmış olduğumuz çalışmayı desteklemektedir. Gelirin cesaret üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Bireylerin gelir düzeyi ne olursa olsun her bireyde cesaret etkili olduğu görülmektedir. Literatür incelendiğinde bu alan ile ilgili sınırlı çalışma olduğu söylenebilir.

Spor yapma yıllarına bakıldığında %64.8'inin 1-5 yıl arasında bir süredir ampute futbolu oynadığı görülmektedir. Bu iki bakış açısını beraberinde getirmektedir. Çok kısa zamanda bu sporda üst seviyelerde ve liglerde yer alabilme durumu sporcular için bir avantaj oluşturabilir. Bir diğeri de değişen ve gelişen antrenman süreçleri bireyleri gelişimine kısa sürede olumlu katkılar verebiliyor anlamına gelebilir. Bu durum bu sporun ve sporcuların gelişimi, ne olumlu katkılar sağlayabilir. En az 11 yıldır lisanslı olarak ampute futbolu oynayan bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları diğer bireylerden daha yüksektir. Çok kısa zamanda bu sporda üst seviyelerde ve liglerde yer alabilme durumu sporcular için bir avantaj olarak cesarete oluşturabilir. Lekesiz (2021) yaptığı çalışmada sporculuk tecrübesi arttıkça cesaret düzeyinin de arttığı sonucuna ulaşmıştır. Emniyet (2021) kano sporcuları ile yaptığı çalışmada spor

yılıının sporda cesaret düzeylerine etkisinin olmadığı sonucuna ulaşmıştır. Güvendi ve ark. (2020) yaptıkları çalışmada spor yılı cesaret düzeyleri arasında bir farklılık bulduklarını bildirmişlerdir. Bu sonuç bizim bulgumuzu desteklemektedir. Kaya (2018) yaptığı çalışma ile bireysel ve takım sporcularının spor tecrübesinin cesaret düzeyini etkilemediğinin sonucuna varmıştır. Can ve Kaçay (2016) yapmış oldukları çalışmada spor yılı değişkeninin sporda cesaret düzeylerini farklılaştırmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Bu sonuçlar çalışmamız ile benzer yönde olmadığı belirtilebilir. Lisanslı oynama süresi arttıkça cesaretinde arttığı daha sonra da sürede ise cesaretle düşüş yaşandığı sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuç bireylerin yaşadıkları iklim koşullarının etkilerinin souçu şeklinde yorumlanabilir.

Bireylerin Adleryan Cesaret Ölçeği toplam puanları futbol mevkilerine göre istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık göstermemektedir. Cesaretin futbolda tüm mevki alanları üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Hangi mevki olursa olsun engelli futbolcuların cesaret göstererek en iyi oyunu sergiledikleri görülmektedir. Yapmış olduğumuz çalışmada engelli bireylerin olması ve onlarında kendilerini gösterme istekleri bu sonuçları etkilemiş olabilir. Literatür incelendiğinde bu alan ile çalışmalar bulunmamaktadır.

Çalışma grubunun %23'lük bölümü milli olma durumunda olduğunu belirtmiştir. Son dönemlerdeki ampute futbolunun gelişimi ve başarıları düşünülduğünde bu spor bireylerin hayatla ilgili yaşadıkları süreçte önemli katkılar sağlayabilir. Milli olma durumu ile birlikte atanma durumları, burs alma durumları vb. olanaklar ampute futbolcuları için bir avantaj olarak düşünülebilir. Cesaretin milli sporcular üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Ampüte futbolda millilik daha çok profesyonellik, atılganlık ve fedakârlık davranışı sergilemek, beceri geliştirmeyi ve güvenli oynamayı, yaralanmalardan kaçınmayı ve taktiklere ve performans rollerin yerine getirmek için cesaret gerekmektedir. Bunların gerçekleşebilmesi için ise bireyin belirli cesaret düzeylerinde olması gerekmektedir. Bireyde cesaret olmaz ise var olan performansı göstermesi düşünülemez. Literatür incelendiğinde bu alanda çalışmalar bulunmamaktadır.

Bireylerin Adleryan Cesaret ölçeği toplam puanları engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Engelli

sporcuların engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olması sporda cesaret üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Her iki engelli bireyin ön plana çıkması, var olduğunu hissettirmesi, yaşam mücadelesi vermekten zevk aldıklarını topluma hissettirmesi, topluma kendisini kabullendirebilmesi ve diğer insanlara ve kendilerine cesaret verebileceklerini göstermeleri, hayatın her yönüne katılım sağladıklarını belli etmeleri, insanlarla iletişim içinde oldukları onların cesaretli olduğu görülmektedir (Dalbudak, 2020). Bundan dolayı engelli sporcuların engel durumlarının cesareti etkilemediğini söyleyebiliriz. Literatür incelendiğinde yapmış olduğumuz çalışmayı destekleyecek bulgulara ulaşamadık.

Çalışma grubunun cesaret ölçeğinde aldığı puan ortalaması 35.57 olarak belirlenmiştir. Ölçekten alınacak en yüksek puan 60'dır. Bu durum ampute futbolcularının cesaret seviyelerinin orta düzeyde olduğunu göstermektedir. Bu durumun geliştirilmesi ve psikolojik desteklerin artırılması, organizasyonların artırılması ve sürekli geliştirilmesi, antrenörlerin bilgi ve deneyimlerin sürekli olarak yenilenmesi bu durumu olumlu yönde etkileyebilir.

Çalışma grubunun sporda mükemmel performans ölçeğinden aldığı ortalama puan 17.28'dir. ölçekten alınacak en yüksek puan 42'dir. Bu durumda cesaret durumu ile benzerlik göstermektedir. Algılanan mükemmel performans durumunun sporcular orta düzeyde olduğu söylenebilir. Bu durumun geliştirilmesi özellikle antrenman süreçlerinin geliştirilmesi, psikolojik desteklerin artırılması ve özellikle organizasyon ve beklentiler ile ilgili daha iyi bilgilendirmeler iyi artırılmadık.

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin yaşın mükemmel Performans göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Birey hangi yaşında olursa olsun sporda mükemmel performansı göstermeye çalışmaktadır. Literatürü incelediğimizde Abdioğlu ve ark. (2022) teniste performans mükemmeliyetçiliği üzerine yaptığı araştırmasında araştırma bulgularına göre katılımcıların yaşına göre sporda performans mükemmeliyetçiliği arasında istatistiksel bir farka rastlanmamıştır. Bu sonuç bizim çalışmamız ile benzerlik göstermektedir. Engelli bireyler için spor son derece önemli bir alandır. Waleriańczyk ve Stolarski

(2021) tarafından yapılan çalışmada da mükemmeliyetçi çabaların spor performansı üzerinde önemli bir olumlu etkisi olduğu bildirilmiştir. Benzer şekilde Mallinson ve ark. (2021) tarafından yapılan çalışmada ise mükemmellik için çabalamanın performansla pozitif olarak ilişkili olduğu açıklamıştır. Lizmore ve ark. (2019) mükemmeliyetçi çabaların yalnızca artan düzeyde mükemmeliyetçi kaygılarla birlikte olmadığında daha iyi performansa yol açabileceğini savunarak mükemmeliyetçiliğin iki boyutunun etkileşim etkisi olduğunu ileri sürmektedir. Sporda kişinin algıladığı anlık performansın yaş ile değişmediği özellikle engelli sporcularda her yaş grubunun o anını en iyi şekilde geçirme isteğinde olması olumlu bir durum olarak düşünülebilir.

Lisansüstü eğitim düzeyine sahip bireylerin ise sporda mükemmel performans ölçüğü toplam puanları diğer bireylerden daha düşüktür. Eğitim durumları mükemmel performans algısı ile ilişkili görülmektedir. Eğitim seviyesi düşük olan bireylerin mükemmel performans düzeyi yüksektir. Eğitim seviyesi artıkça mükemmel performans düzeyi düşmektedir. Eğitim düzeyi artıkça bireylerin performanslarında düşüş olması kişinin kendini veya ortaya koyduğu performansı daha iyi algı olarak yorumlayabildiği anlamına gelebilir. Eğitim seviyesi artıkça bireyin kendi performansı hakkındaki düşünceleri daha objektif hale gelmektedir. Literatüre incelediğimizde bu konuyu yorumlamamızı destekleyecek çalışmalar yoktur.

Gelir düzeyi yüksek olan bireylerin Sporda Mükemmel Performans ölçüğü toplam puanları gelir düzeyi düşük bireylerden daha yüksektir. Gelir düzeyinin Sporda Mükemmel Performans üzerinde etkili olduğu görülmektedir. Bireylerin gelir durumu yüksek ise sporda kendisini daha iyi gösterebilecek, sakatlanma korkusu yaşayamayacak, mücadelede edebilecek, cesaretli bir şekilde kendisine gösterebilecektir. Gelir durumu düşük bireylerin kendilerini herhangi bir sakatlanma durumu yaşamaması, aşırı mücadeleden kaçınması gibi birçok fiziksel olaylardan kendisine korumasından dolayı sporda mükemmel performansını gösterememektedir veya göstermesinin engelleyebilmektedir. Kişi sakatlandığında maddi sıkıntı yaşayacağından dolayı oyun esnasında mükemmel performansını gösterememektedir. Literatüre incelediğimizde Acar ve ark. (2023) yapmış olduğu kadın futbolcuların gelir durumunun yüksek düzey olduğunu belirten bireylerin sporda mükemmel

Performansları orta düzey olduğunu belirten bireylerden daha yüksektir. Yapılan bu çalışma yapmış olduğumuz çalışma sonuçları ile benzerlik göstermektedir.

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin lisanslı olarak ampute futbolu oynama sürelerine göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Bireylerin lisanslı olarak oynama sürelerinin sporda mükemmel performans üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Lisanslı olarak oynama sürelerinin farklı olsa da engelli bireyler kendilerini ampüte futbolunda göstermek istemektedirler. Engelli bireyler spor alanında yapabilecekleri en iyi performansı göstermeye çalışmaktadırlar. Çünkü spor sayesinde toplumda kendilerinin farkındalığına topluma hissettireceklerdir. Sporla toplumda ön plana çıkacaklardır. Spor sayesinde kendilerini rahat hissetmekte ve engelli bireylerle kaynaşmaktadırlar. Ülkelerini uluslararası alanda temsil etmek için sporda üstün bir performans göstermektedirler.

Ampute futbolcuların mevkilerine göre orta saha mevkisinde oynayan bireylerin sporda mükemmel performans ölçeği toplam puanları diğer mevkilerde oynayan bireylerden daha yüksektir. Ampüte futbolunda orta saha mevkisinde oynayan engelli bireylerin kendilerine diğer mevki oyuncularına göre mükemmel bir performans göstermeleri gerekir. Ampüte futbolunda orta saha mevkisinde oyunu oynatan ve oyunun kaderini belirleyen bir mevkidir. Diğer mevkilerden daha çok performans istemektedir. Orta saha oyuncusu daha çok mücadele gerektiren mevkidir. Oyunun gidişatını değiştiren bir alandır. Bu mevkide oynayan oyuncular hem savunmada hem de hücumda daha fazla oyuna dahil olmaktadır. Sorumlulukları diğer oyunculardan daha fazladır. Literatürü incelediğimizde araştırmamıza destekleyecek bulgular yoktur.

Sporda Mükemmel Performans Ölçeği toplam puanları ise bireylerin milli olma durumlarına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Engelli sporcuların mili ya da milli olmama durumu olmasında sporda mükemmel performans üzerinde etkili olmadığı görülmektedir. Engelli bireyler spor sayesinde kendileri deşarj olmakta ve engel durumlarını unutmaktadır. Tüm engelli bireyler spor sayesinde toplumda varlıklarını hissettirmektedirler. Spor onların yaşam tarzı olmuştur. Spor sayesinde hayata bağlanmaktadırlar. Engelli bireyler ampute futboluna oynamaya başladıklarında en iyi performansı göstermeye çalışmaktadırlar. Elinden gelen her şeyi yapabilmektedirler. Bu durumda herhangi bir farklılığın olmamasını sağlamış olabilir

Bireylerin Sporda Mükemmel Performans ölçeği toplam puanları engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olmasına göre istatistiksel olarak anlamlı farklılık göstermemektedir. Engelli sporcuların engel durumlarının doğuştan ya da sonradan olması sporda mükemmel performans üzerinde etkili olmadığı görölmektedir. Bedensel engeli ister doğuştan ister sonradan olsun hepsinin ortak noktası incelendiğinde; sporda sayesinde kendilerini göstermeleri ve kendi haklarını koruyabilmeleri, duygu ve düşüncelerini açık ve doğru şekilde ifade edebilmeleri, toplumda ön plana çıkmaları, kendilerine güvenmeleri ve değer vermelerini, bir çeşit kişilerarası iletişim ve kişilerarası ilişkilerin dengelenmesi sonucu her iki engelli grubunun sporda mükemmel performansı göstermektedir (Dalbudak, 2020). Bundan dolayı engelli sporcuların engel durumlarının sporcu performansını etkilemediğini söyleyebiliriz. Literatür incelendiğinde yapmış olduğumuz çalışmayı destekleyecek bulgulara ulaşılmamıştır.

Cesaret ölçeği ve mükemmel performans arasında ise anlamlı bir ilişki saptanamamıştır. Mükemmel performans, cesaret birbirlerine etkilemediği görölmektedir. Birbirleriyle ilişkili olmadığını söyleyebiliriz. Acar ve ark. (2023)' nin yapmış olduğu kadın futbolcularda sporda cesaret ve mükemmel performans arasında ilişkide anlamlı bir fark bulmuşlardır. Yapmış olduğumuz çalışmayı desteklemektedir. Bu çalışmayla farklı çıkmasının nedeni olarak engelli bireylerle çalışılmış olmasından kaynaklandığını belirtebiliriz. Engelli bireyler sporda mükemmel performans göstermeye bilirler; ama cesaretlerinin sayesinde spor anında mücedele edebilirler. Kendine gösterebilirler. Literatür incelendiğinde çok fazla çalışma olmadığından dolayı yapmış olduğumuz çalışmayı destekleyecek bulgulara ulaşılmamıştır.

6.ÖNERİLER

Çalışmamızda çıkan sonuçlar neticesinde;

1. Ampute futbolunun gelişimi açısından sporcuların psikolojik durumlarını ortaya konması için farklı konularda çalışmaların yapılması organizasyon ve sporculara faydalı olabilir.
2. Sporcular sunulacak farklı psikolojik destekler ile sporcuların olmu gelişimi sağlanabilir.
3. Antrenör ve kulüplerin mevcut durumlar ile ilgili bilgilendirmesi durumun daha iyi analiz edilmesini sağlayabilir.

KAYNAKLAR

- Abdioğlu, M., Yanar, N., Güler, M. ve Yavaş Tez, Ö. (2022). Teniste performans mükemmeliyetçiliğine ilişkin farklılık yaratan değişkenlerin incelenmesi. *Yalova Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 11-22.
- Acar, E., Dalbudak, İ. ve Yiğit, Ş.M. (2023). Investigation of the perception of courage and excellent performance in sports in female football players. *Journal For Educators, Teachers And Trainers, (JETT)*,14(2) 593-603.
- Acet, M. (2019). *Ampüte futbol ve tekerlekli sandalye basketbol sporcularının kişilik özellikleri ve karar verme stillerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Adler, A. (1927). *Understanding Human Nature*. New York: Garden City.
- Adler, A. (1930). *The Science of Living*. George Allen and Unwin Limited.
- Adler, A. (1964). *Social interest: A challenge to mankind*. New York: Capricorn.
- Arguz, A., Sanioğlu, A., ve Abdelkader, G. (2023). Ampute futbol oyuncularında spor yaralanmalarının mevkilere göre incelenmesi. *Ulusal Kinesyoloji Dergisi*, 4(1), 17-23.
- Arıkan, N. (2022). Sporda kişisel çabanın performansa etkileri üzerine nitel bir çalışma. *Social Mentality And Researcher Thinkers Journal (Smart Journal)*, 6(27), 33-41.
- Aşçı, A. (2009). Futbolcularda Kuvvet Performansının Değerlendirilmesi. 3. Ulusal Futbol Bilim Kongresi, Bildiri Kitabı s:27.
- Avcı, O. (2019). *Tekerlekli sandalye basketbol sporcuları ile ampute futbol sporcularının üst ekstremite fiziksel uygunluklarının değerlendirilmesi ve karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Balyan M., (2012). Türkiye akademi liginde yer alan futbolcuların (U14 ve U15) spora yönelimleri ve sosyal beceri düzeyleri arasındaki ilişki, *UHBAB*, 1, 142-152.
- Barın, N. (1999). *Batı Dans Tarihi*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları Sanat Eserleri Dizisi, 247.
- Bayraktar B. ve Kurtoğlu, M. (2004). Sporda performans ve performans artırma yöntemleri. Atasü T, Yücesir İ, (eds.), *Doping ve futbolda performans artırma yöntemleri*, İstanbul; 269-296.

- Bayraktar, B., ve Kurtoğlu, M. (2009). Sporda performans, etkili faktörler, değerlendirilmesi ve artırılması. Klinik Gelişim Dergisi, 22(1), 16-24.
- Bradley, P. S. (2016). The quantification of game-induced muscle fatigue in amputee soccer players. The Journal of sports medicine and physical fitness, 57(6), 766-772.
- Burns, D.D. (1980). The Perfectionist's Script for Self-defeat. Psychology Today, 34-52.
- Çamlıyer H. ve Çamlıyer H. (1997). Eğitim Bütünlüğü İçinde Çocuk Hareket Eğitimi ve Oyun. Can Ofset, 40-42. Manisa.
- Can, Y. ve Kaçay, Z. (2016). Sporcu kimlik algısı ile cesaret ve özgüven duyguları arasındaki ilişkilerin incelenmesi. Journal of Human Sciences, 13(3), 6176-6184.
- Çelikkilek, S. (2022). The effect of self-confidence and courage factors on athletes preference of branchesin some extreme sports. International Journal of Early Childhood Special Education, 14(5).
- Correia, M. E. (2018). Fear of failure and perfectionism in sport. Cuadernos de Psicología del Deporte, 18(1), 161–172. Recuperado a partir de <https://revistas.um.es/cpd/article/view/244091>
- Da Silva Gomes, A. I., Ribeiro, B. G., ve De Abreu Soares, E. (2006). Nutritional profile of the brazilian amputee soccer team during the precompetition period for the world championship. Nutrition, 22(10), 989-995.
- Dalbudak, İ. (2020). 18-20 Yaş Arası Spor Yapan ve Yapmayan B2 ve B3 Görme Engelli Bireylerin Duygusal Zekâ ve Saldırganlık Düzeyleri, (Ed: Mehmet Bayansalduz), Gece Kitaplığı, Ankara.
- Dinkmeyer, D. C. ve Dreikurs, R. (2000). Encouraging Children to Learn. New York, Brunner Routledge.
- Doğar, Y., ve Avcı, O. (2019). Tekerlekli sandalye basketbolcular ve ampute futbolcuların üst ekstremite fiziksel uygunluklarının incelenmesi. Journal of Global Sport and Education Research, 2(2), 11-21.
- Ellis, A. (2002). The role of irrational beliefs in perfectionism. İçinde G.L. Flett ve P.L. Hewitt (Edt), Perfectionism: Theory, Research and Treatment (s: 217-229). Washington, American Psychological Association.

- Emniyet, O.T. (2021). *Kano sporcularının cesaret düzeyleri ile zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Rize.
- Ergüner Tekinalp, B. (2016). Adleryan kuramın pozitif psikoloji bağlamında
- Erol, Y. ve Yüksel, M. F. (2022). Ampute futbol hakemlerinin iş tatmini ve iş performansı ilişkisinin incelenmesi. *Türk Spor Bilimleri Dergisi*, 5(2), 106-114.
- Esentaş, M., Güzel, P., ve Yavaş Tez, Ö. (2020). Sporda Mükemmel Performans ölçeği'nin (PPS-S) çocuk ve yetişkin sporcular için geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi: Kısa form. *Ulusal Spor Bilimleri Dergisi*, 4(1), 18-34.
- Eser, H., Nacar, E. (2022) Türkiye Ampute Futbol Süper Ligi'nde Oynayan Sporcuların Zihinsel Dayanıklılık ve Başarı Motivasyonu. İktisat Yayınevi, Ankara.
- Flett, G. L., ve Hewitt, P. L. (2005). The perils of perfectionism in sports and exercise. *Current Directions in Psychological Science*, 14(1), 14–18. doi:10.1111/j.0963-7214.2005.00326.x.
- Frost, R. O., ve Henderson, K. J. (1991). Perfectionism and reactions to athletic competition. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 13, 323-335.
- Gotwals, J. K., Stoeber, J., Dunn, J. G., ve Stoll, O. (2012). Are perfectionistic strivings in sport adaptive? A systematic review of confirmatory, contradictory, and mixed evidence. *Canadian Psychology/Psychologie canadienne*, 53(4), 263.
- Güvendi, B., Güçlü, M. ve Işım Türksoy, A. (2020). The analysis of american football players' courage levels and sport mental toughness. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 11(2),132-140.
- Han, M. (2018). *1. lig ampute futbol takımlarında bacak ve el kavrama kuvvetinin sportif performans etkisi*, Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi, Malatya.
- Hewitt, P. L., ve Flett, G. L. (1991). Perfectionism in the self and social contexts: conceptualization, assessment, and association with psychopathology. *Journal of personality and social psychology*, 60(3), 456.
- Hill, A. P., Appleton, P. R., & Mallinson, S. H. (2016). development and initial validation of the performance perfectionism scale for sport (PPS-S). *Journal*

- of Psychoeducational Assessment, 34(7), 653-669.
<http://ray.yorksj.ac.uk/id/eprint/1708/>.
- Hill, A. P., Mallinson-Howard, S. H., ve Jowett, G. E. (2018). Perfectionism in sport: A metaanalytical review. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 7(3); 235-270. ISSN 2157-3905 doi: <https://doi.org/10.1037/spy0000125>
- Hill, A. P., Witcher, C. S., Gotwals, J. K., ve Leyland, A. F. (2015). A qualitative study of perfectionism among self-identified perfectionists in sport and the performing arts. *Sport, Exercise, and Performance Psychology*, 4(4), 237-253. <https://doi.org/10.1037/spy0000041>
- Hollander, M.H. (1965). Perfectionism, *Comprehensive Psychiatry*, 6, 94-103.
- İslam, A. (2021). *Profesyonel futbolcuların psikolojik becerileri ve zihinsel dayanıklılıklarına göre cesaretleri* (Doktora Tezi), Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Samsun.
- Kaya, B. (2018). *Bireysel takım sporcularının sporda cesaret düzeylerinin karşılaştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Gelişim Üniversitesi, İstanbul.
- Kayıhan, G., Özkan, A., Yiğiter, K. B., Ergun, N., ve Ersöz, G. (2011). Dört haftalık temel antrenmanın ampute futbol milli takımının vücut kompozisyonu üzerine etkisi. *Selçuk University Journal of Physical Education and Sport Science*, 13, 140-143.
- Konter, E. (2016). Sport courage profile of university students in relation to level of resilience appraisal, physical education and sport participation. The 10th. International Conference in Physical Education, Sport and Physical Therapy, Elazığ.
- Konter, E., Gledhill, A., Kueh, Y. C., ve Kuan, G. (2022). Understanding the relationship between sport courage and female soccer performance variables. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 19(8), 46-54.
- Konter, E., Kueh, Y. C., ve Kuan, G. (2020). Relationship between passion and courage among the experienced male soccer players. *The Malaysian Journal Of Medical Sciences: MJMS*, 27(4), 85.

- Lekesiz, G. (2021). *Ekstrem sporu yapan bireylerde cesaret algısı ve zihinsel dayanıklılığın çeşitli değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Mersin üniversitesi, Mersin.
- Lizmore, M.R., Dunn, J.G.H., Causgrove Dunn, J. ve Hill, A.P. (2019). Perfectionism and performance following failure in a competitive golf-putting task. *Psychology of Sport and Exercise*, 45, 101582. <https://doi.org/10.1016/j.psychsport.2019.101582>
- Lowther, J., Lane, A., ve Lane, H. (2002). Self-efficacy and psychological skills during the amputee soccer world cup. *Athletic Insight*, 4(2), 23-34.
- Maehana, H., Miyamoto, A., Koshiyama, K., ve Yoshimura, M. (2017). Profile of match performance and heart rate response in Japanese amputee soccer players. *The Journal of Sports Medicine and Physical Fitness*, 58(6), 816-824.
- Mallinson-Howard, S.H., Madigan, D.J. ve Jowett, G.E. (2021). A three-sample study of perfectionism and field test performance in athletes. *European Journal of Sport Science*, 21(7), 1045-1053. <https://doi.org/10.1080/17461391.2020.1811777>
- Öntürk, Y., Karacabey, K. ve Özbar, N. (2019). Günümüzde spor denilince ilk akla neden futbol gelir? Sorusu üzerine bir araştırma. *SPORMETRE Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 17(2), 1-12. <https://doi.org/10.33689/spormetre.533739>.
- Orhun A. (1991). *Beden Eğitimi Dersinden Okul Sporu Dersine*, 1. Eğitim Kurumlarında B.E.ve Spor Sempozyumu, 62, İzmir.
- Özçelik, D. A. (1989). Bilimsel araştırma gücü. *Kurgu*, 6(2), 192-201.
- Özdayı, N., Kilci, A. K., Temiz, C. N., ve Emiroğlu, D. (2021). Sporda tutku ölçeği (STÖ): Türkçeye uyarlama, geçerlik ve güvenirlik çalışması. *OPUS International Journal of Society Researches*, 18(Eğitim Bilimleri Özel Sayısı), 4983-5003.
- Özkan, A., Safaz, I., Safaz, İ., Yaşar, E., ve Yazıcıoğlu, K. (2014). Ampute futbol oyuncularinin performans ile ilgili fiziksel uygunluk özelliklerinin belirlenmesi. *International Journal of Sport Culture and Science*, 1(3), 66-77.

- Özkaya, G. (2013). *Ampute futbol oyuncularında kas aktivasyon paternlerinin yüzeyel elektromiyografi ile incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Pacht, A. R. (1984). Reflections on Perfectionism. *American Psychologist*. 39, 336-390.
- Panagiotopoulou, F. V., Michailidis, Y., Mandroukas, A., Mavropoulos, A., Tsimaras, V., Nikolaidis, P. T., ... ve Metaxas, T. (2023). Match running performance profile and heart rate response in amputee soccer players. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 20(14), 6357.
- Samur, S. (2018). Spor kulüplerinde performans yönetimi. *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 20(1), 17-36.
- Sarıgöz, A. O. (2019). *Spor eğitimi alan ampute bireylerin sağlıklı yaşam biçimi, yaşam kalitesi ve boş zaman engel düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi), Bartın Üniversitesi, Bartın.
- Sarıgöz, A. O., Kayıhan, G., Erkılıç, A.O. ve Özkan, A. (2017). Türkiye’de ampute futbolun kısa tarihçesi. *Uluslararası Kültürel ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 3(Özel sayı 2), 53-60.
- Stoeber, J. (2011). The dual nature of perfectionism in sports: Relationships with emotion, motivation, and performance. *International Review of Sport and Exercise Psychology*, 4(2), 128-145. <https://doi.org/10.1080/1750984x.2011.604789>.
- Sunay, H. (2013) *Ampute Futbol Oyun Kuralları Kitabı*, 137.
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların Ölçülmesi ve SPSS ile Veri Analizi* Ankara: Nobel Yayınevi.
- TDK, (2017). http://www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_gts&view=gts [Erişim tarihi: 01.01.2017]
- TDK, (2024). <https://sozluk.gov.tr/>. (Erişim Tarihi: 20.08.2024).
- Ustasaraç Camcıoğlu, N. (2018). *Ampute futbolcularda stabilizasyon egzersizlerinin performans üzerine etkisi* (Yüksek Lisans Tezi), Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Gaziantep.
- Uygunkara, B. (2019). *Ampute futbolcuların psikolojik dayanıklılık düzeylerini etkileyen faktörler* (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Üzbe Atalay, N. (2019). *LGBT bireylerde kendini toparlama gücü, cesaret, algılanan stres ve sosyal destek* (Doktora tezi). Gazi Üniversitesi, Ankara.
- Waleriańczyk, W., ve Stolarski, M. (2021). Personality and sport performance: The role of perfectionism, Big Five traits, and anticipated performance in predicting the results of distance running competitions. *Personality and Individual Differences*, 169, 109993. <https://doi.org/10.1016/j.paid.2020.109993>
- Weiler, R., Ahmed, O. ve Fulcher, ML. (2016). Disability football medicine module, The FIFA Football Medicine Diploma. <https://www.researchgate.net/publication/296579554>.
- Wieczorek, M., Wiliński, W., Struzik, A., ve Rokita, A. (2015). Hand grip strength vs. sprint effectiveness in amputee soccer players. *Journal of Human kinetics*, 48(1), 133-139.
- Yang, J., Milliren A. ve Blagen, M. (2010). *The Psychology of Courage: An Adlerian Handbook for Healty Social Living*. New York: Routledge.
- Yazıcıoğlu, K. ve Tahmisoğlu, M. (2007). Amputee sports for victims of terrorism nato science for peace and security series. *Human and Societal Dynamics*, 31: 94- 100.
- Yıldırım, S. (2022). *Futbolcuların kullandıkları taktiksel beceriler ile mükemmel performans düzeyleri arasındaki ilişkilerin araştırılması* (Yüksek Lisans Tezi), Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Muğla.
- Yıldız, H. A. C. I., Biçer, M., Akcan, F., ve Mendeş, B. (2016). Ampute futbolcularda hazırlık dönemi çalışmalarının fiziksel ve fizyolojik parametreler üzerine etkileri. *Spor ve Performans Araştırmaları Dergisi*, 7(1), 45-52.

EKLER

EK 1. Bilgilendirilmiş Onam Formu

EGE ÜNİVERSİTESİ
BİLİMSEL ARAŞTIRMA ve YAYIN ETİĞİ KURULLARI (EGEBAYEK)
BİLGİLENDİRİLMİŞ ONAM FORMU
EGE ÜNİVERSİTESİ

LÜTFEN BU DÖKÜMANI DİKKATLİCE OKUMAK İÇİN ZAMAN AYIRINIZ

Sizi Ege Üniversitesi tarafından yürütülen "Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Sporda Cesaret ve Mükemmel Performans Algılarının İncelenmesi" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmaya katılıp katılmama kararını vermeden önce, araştırmanın neden ve nasıl yapılacağını bilmeniz gerekmektedir. Bu nedenle bu formun okunup anlaşılması büyük önem taşımaktadır. Eğer anlayamadığınız ve sizin için açık olmayan şeyler varsa, ya da daha fazla bilgi isterseniz bize sorunuz.

Bu çalışmaya katılmak tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmadan çıkma hakkında sahipsiz. Çalışmayı yanıtlamanız, araştırmaya katılım için onam verdiğiniz biçiminde yorumlanacaktır. Size verilen formlardaki soruları yanıtlarken kimsenin baskısı veya telkini altında olmayın. Bu formlardan elde edilecek kişisel bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca araştırma amacı ile kullanılacaktır.

1. Araştırmayla İlgili Bilgiler:

a. Araştırmanın amacı: bedensel engelli profesyonel ampute futbolcularda sporda cesaret ve mükemmel performans arasındaki ilişkinin araştırılması ve sosyo demografik özelliklere göre çıkan sonuçların değerlendirilmesidir.

b. Araştırmanın İçeriği: Araştırmada sporculara 3 tane ölçüm aracı uygulanacaktır. "Kişisel Bilgi Formu", "Adleryan cesaret Ölçeği", "Mükemmel Performans Ölçeği" kullanılacaktır

c. Araştırmanın Nedeni: Özgün araştırma XTez çalışması

d. Araştırmanın Öngörülen Süresi (Araştırma takviminde öngörülen süredir):12-13 ay

e. Araştırmaya Katılması Beklenen Katılımcı/Gönüllü Sayısı:250

f. Araştırmanın Yapılacağı Yerler: Ampute Futbol müsabakalarının oynandığı tesisler ve antrenman tesisleri

g. Çalışmaya Katılım Onayı:

Yukarıda yer alan ve araştırmadan önce katılımcıya/gönüllüye verilmesi gereken bilgileri okudum ve katılmam istenen çalışmanın kapsamını ve amacını, gönüllü olarak üzerime düşen sorumlulukları tamamen anladım. Çalışma hakkında yazılı ve sözlü açıklama aşağıda adı belirtilen araştırmacı tarafından yapıldı, soru sorma ve tartışma imkanı buldum ve tatmin edici yanıtlar aldım. Bana, çalışmanın muhtemel riskleri ve faydaları sözlü olarak da anlatıldı. Bu çalışmayı istediğim zaman ve herhangi bir neden belirtmek zorunda kalmadan bırakabileceğimi ve bıraktığım takdirde herhangi bir olumsuzluk ile karşılaşmayacağımı anladım.

Bu koşullarda söz konusu araştırmaya kendi isteğimle, hiçbir baskı ve zorlama olmaksızın katılmayı kabul ediyorum.

Katılımcının (Kendi el yazısı ile)

Adı-

Soyadı:.....

.....

İmzası:

(Varsa) Velayet veya Vesayet Altında Bulunanlar İçin;

Veli veya Vasisinin (kendi el yazısı ile)

Adı-

Soyadı:.....

.....

İmzası:

Not: Bu form, iki nüsha halinde düzenlenir. Bu nüshalardan biri imza karşılığında gönüllü kişiye verilir, diğeri araştırmacı tarafından saklanır.

EK 2. Kişisel Bilgi Formu

Yaşınız:.....

Öğrenim Durumunuz:

Lisans ( ) Yüksek lisans ( ) Doktora ( ) Diğer: .....

Gelir durumunuz: İyi ( ) Orta ( ) Kötü ( )

Lisanslı olarak kaç yıldır ampute futbolu oynuyorsunuz?:.....

Oynadığınız mevki:.....

Milli sporcu olma durumunuz: Evet ( ) Hayır ( )

Şu anda oynadığınız kulübün lig seviyesi: .....

EK 3. ADLERYAN CESARET ÖLÇEĞİ

ACÖ		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum
1	Hedefime ulaşma yolunda hiçbir güçlük beni yıldırmaz.	1	2	3	4	5
2	Olumsuz sonuçlanacak bir durum söz konusu olsa bile üstesinden gelebileceğime inanırım.	1	2	3	4	5
3	Yaşamımda bir değişim yaratmak için gerekli seçenekleri görebilme gücüne sahibim.	1	2	3	4	5
4	Engeller yüzünden pes etmek yerine alternatif çözüm üretmeye çalışırım.	1	2	3	4	5
5	Görev zor ve engellere dolu olsa da başarılı olacağıma inancım tamdır.	1	2	3	4	5
6	Hatalarıma ve kusurlarıma rağmen kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
7	Yaşamımda karşılaştığım zorluklarla baş etmek için bir çıkış noktası bulacağıma inanırım.	1	2	3	4	5
8	Korku, acı veya tehditle başa çıkabilirim.	1	2	3	4	5
9	Tüm olumsuzluklara rağmen yola devam etme gücünü kendimde bulurum.	1	2	3	4	5
10	Tehlike ya da engeller umutsuzluğa kapılmama neden olmaz.	1	2	3	4	5
11	Problemlerimle baş etme konusunda kendime güvenirim.	1	2	3	4	5
12	Yaşamımdaki zorluklara meydan okumak benim en belirgin özelliklerim arasındadır.	1	2	3	4	5

EK 4. MÜKEMMEL PERFORMANS ÖLÇEĞİ

	Kesinlikle Katılmıyorum 1	2	3	4	5	6	Kesinlikle Katılıyorum 7
1) İnsanlar Mükemmel Performans Göstermediğinde Onları Eleştiririm.							
2) İnsanlar Mükemmel Performans Göstermediğinde Onlar Hakkında Olumsuz Düşünürüm.							
3) Diğerleri Mükemmel Performans Göstermediğinde Onlar Hakkında Olumsuz Düşünürüm							
4) Diğerlerinin Performanslarından Asla Tatmin Olmam.							
5) İnsanlar en iyi performansımı bile olumsuz olarak görür.							
6) Mükemmel performans göstermediğimde insanlar beni eleştirir.							

EK 5. Etik Kurul İzni

EGE ÜNİVERSİTESİ SOSYAL VE BEŞERİ BİLİMLER
BİLİMSEL ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ KURULU
KARAR BELGESİ

Ek-2

YÜRÜTÜCÜNÜN ADI SOYADI / KURUMU	Doç. Dr. Melih BALYAN / Spor Bilimleri Fakültesi	
DANIŞMANIN ADI SOYADI / KURUMU	-	
DİĞER ARAŞTIRMACILAR	Mehmet Burak BALKIR / Sağlık Bilimleri Enstitüsü	
ARAŞTIRMANIN TÜRÜ	☒ Yüksek Lisans Tezi ☐ Doktora Tezi ☐ Özgün Araştırma	
ARAŞTIRMANIN BAŞLIĞI	Bedensel Engelli Profesyonel Ampute Futbolcularda Sporda Cesaret ve Mükemmel Performans Algılarının İncelenmesi	
BİLİRKİŞİ GÖRÜŞÜ	Yok	
KARARIN ALINDIĞI TOPLANTI TARİHİ	27/03/2024	
TOPLANTI / KARAR SAYISI	03 / 43	PROTOKOL NO: 2398
KARAR	Araştırma, OYBİRLİĞİ ile etik açıdan uygun bulunmuştur.	

Prof. Dr. Mehmet ERSAN
Kurul Başkanı

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Hülya YILMAZ
Kurul Başkan Yardımcısı

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Selami FEDAKAR
Kurul Üyesi

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Sonia AMADO
Kurul Üyesi

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Mustafa MUTLUER
Kurul Üyesi

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Aydanur GACENER ATIŞ
Kurul Üyesi

Elektronik onaylıdır (online toplantı yolu ile)

Prof. Dr. Nadim MACİT
Kurul Üyesi

(Toplantıya Katılmadı.)

TEŞEKKÜR

Tezimin konusunu oluŐturduĐumuz ilk günden bitiŐine kadar geçirdiğim sancılı sÜreçlerde hiç vazgeçmeden beni cesaretlendirip motivasyonumu kaybetmemi engelleyen, bilgisini ve tecrübelerini devamlı olarak paylaşan, çok sayĐı duyduğum ve birlikte keyif alarak çalıŐtıĐım değerli danıŐmanım Sayın Doç. Dr. Melih BALYAN'a ve çalıŐmama yapmış olduğu katkılarından dolayı değerli öğretmenim Sayın Dr. ÖĞretim Üyesi Ayşe Meliha CANPOLAT'a teŐekkürlerimi sunarım.

İzmir, 26.07.2024

Mehmet Burak BALKIR

ÖZGEÇMİŞ

KİŞİSEL BİLGİLER

Adı Soyadı: Mehmet Burak BALKIR

EĞİTİM VE AKADEMİK BİLGİLER

Lisans: Ege Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği (2016-2020)

Yüksek Lisans: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimler Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi Anabilim Dalı (2018-Devam Ediyor)

Yabancı Dil: İngilizce

MESLEKİ FAALİYETLER

- Futbol antrenörlüğü
- Yüzme antrenörlüğü

KURS VE SERTİFİKALAR

- 2020 Kişisel Gelişim – Liderlik Sertifikası